Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШОАТТА, 7 февраль, 1976 шу. • № 16 (5248). • Мах 2 кеп.

ЛАЬТТАН КIАЛХАРЧА ГАНЗАШКАРА

ТЮМЕНЬ, 5 февраль. (ТАСС корр. В. Жиляков). Ер шу хьалоладелча деиз таханалцца йиъ миллиард кубометр газ яьккхай Малхбузен СибарегIен лаьттанна кIалхарча ганзашкара. Соахка иззал сийна доагор даккхара шовзткъе итт ди ийшар.

Ерритсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас баьча соцама жоп а луш, «Тюменьгазпром» яхача объединене коллективо де дезача гIулакхий хьалда программа оттаяьй, доккхагIдола социалистически декхараш тIайнцад. Хьалха латт укх феврала деношка хIара деинеи бийсаниеи 106 миллион кубометр — цаIи ахи миллион кубометр планал совгIа доагор дIаккухьийташ бола Надыма къахьегамхой.

Укх шера 43 миллиард кубометр — паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул ши миллиард кубометр дуккагIа газ яккха лаьрхIад сибирякаша.

ТIЕХДИКА БОЛАТ

ЛИПЕЦК, 5 февраль. (ТАСС корр. М. Голачев). Электротехнически болата хьалхара ээараш тоннаш арахийцай тахан Новолипецки металлургически заводе. Иззамо тIехдика металл хIанз цхьаькха дац.

Шийла прокатка яьчул тIехьагIа хIанз яхь а дукха тайп - тайпара операцеш ю болата лентана.

Липецки прокатчикий болато йиш хулийтаргья трансформаторашкеи генераторашкеи йовш йола ток кIезигъе. Цунах миллионаш сомий пайда хургба.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ!

СИЙЛЕ ХИЙЛА ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ!

КПСС ОБКОМ, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ, ОБЛСОВПРОФ, ВЛКСМ ОБКОМА БЮРО ХЬЕЖАЙ 1976 ШЕРА ЯНВАРЕ КПСС XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАДАХАР ДУХЬА РАЙОНАШКА, ОРГАНИЗАЦЕШКА, ПРЕДПРИЯТЕШКА, СОВХОЗАШКА, КОЛХОЗАШКА ЛЕЛАЯЬЧА ЯХЬА ИТОГАШКА. РЕСПУБЛИКАНСКИ ГАЗЕТИЙ, ТЕЛЕВИДЕНЕ, РАДИО СИЙЛЕН ДОСКА ТIА ДIАЯЗЪЯЬЙ:

РАЙОНАШ:

Старопромысловски,
Октябрьски,
Урус-Мартановски,
Сунженски

КОЛЛЕКТИВАШ:

«Старогрознефть» мехкдаьттен гази яккхара управлене;

«Сунжанефть» мехкдаьттен гази яккхара управлене;

Бурув деттара балхий Старогрозненски управлене;

Н. Анисимова цIерагIа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода;

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината;

«Электроприбор» завода;

«Пищемаш» завода;

Медицински инструментий Гудермесски завода;

«Автоспецоборудоване» опытно - экспериментальни завода;

№ 2 йолча теплоэлектроцентрала;

Грозненски производственни швейни объединене;

«Консерплодоовощ» объединене;

Грозненски чхьагIара-коньячни комбината;

Шелковской райпищекомбината;

№ 3 йолча маькх еча завода;

Грозненски маькха комбината;

Малгобекски маькх еча завода;

«Чечингсельстрой» треста механизаце управлене;

«Союзпромэкскавация» треста Грозненски спецуправлене;

Ленина орден лелаеча № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене;

«Кавэлектромонтаж» Грозненски монтажни управлене;

«Росводремстрой» Шелковски дIа-юха лелача механизированни колонна;

«Чеченингушводстрой» гIишлошъяра управлене;

«Чечингремстройсбыт» ремонтно-гIишлошъяра управлене;

наькъаш-тIаьш техкара управлене;

механизированни карьерни боахама;

Сунженски лесокомбината;

Шелковски мехлесхоза;

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене; № 3 йолча пассажирски автотранспортни предприяте;

междугородни телефонни станце;

барзкъаш тоадеши хьадеши йолча Грозненски фабрика;

Грозненски универмага;

универсальни-торгови база;

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза;

Шелковски района «Коминтерн» яхача колхоза;

Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза;

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза.

1975 ШЕРА 1 ОКТЯБРЕ ДЕНЗ 1976 ШЕРА 1 ФЕВРАЛЕ КХАЧЧАЛЦА ЙОЛЧА ЮКЪА ДИКА ВIАШТIЕХЬДАЬККХА ОБЩЕСТВЕННИ ХЬАЙБАШ IАНГАРА ДАХАРИ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГIА ЯХАРИ ДУХЬА ЛЕЛАЯЬЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШКА А ХЬАЖА КПСС ОБКОМА БЮРОС, МИНИСТРИЙ СОВЕТО, ОБЛСОВПРОФО, ВЛКСМ ОБКОМА БЮРОС КОТБАЬННАРАШ БЕЛГАЛБАЬБ:

РАЙОНАШ:

Шелковски.

БОАХАМАШ:

Гудермесски района «Восточный» яха совхоз;

Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIа колхоз;

Урус-Мартановски района «Горец» яха совхоз.

ФЕРМАШИ БРИГАДАШИ:

Грозненски района «Атагинский» совхоза № 2 йола шурий ферма;

Гудермесски района «Гудермесский» совхоза № 2 йола шурий ферма;

Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза № 2 йола шурий ферма;

Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза шурий ферма;

Наурски района «Красное Знамя» яхача колхоза № 1 йола шурий ферма;

Республикански юртбоахама станце опытно-производственни боахама шурий ферма;

Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма;

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза шурий ферма;

Сунженски района «Ассинский» совхоза шурий ферма;

Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза № 1 йола шурий ферма;

Шелковски района «Коминтерн» яхача колхоза № 5 йола шурий ферма;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладу ферма;

Надтеречни района «Минеральный» совхоза жа Iуй бригада (вокхагIвола жа Iу Т. Закриев);

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (вокхагIвола жа Iу Э. Хамидов);

Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (вокхагIвола жа Iу С. Шайхаев);

Шелковски района «Шелковский» племсовхоза жа Iуй бригада (вокхагIвола жа Iу Н. Эсмухамбетов).

ХЬАЛХА ЛАТТА ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ:

Аглорханова А. — Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза Iаьсий леладер;

Адуева А. — Урус-Мартановски района «Труд» яхача совхоза доярка;

Айдамирова М. — Шалински района Ленина цIерагIча колхоза доярка;

Арсанукаева С. — Грозненски района «Пригородный» совхоза доярка;

Албаков У. — Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза вокхагIвола скотник;

Байсагуров Б. — Сунженски района «Сунженский» совхоза скотник;

Гайрбекова А. — Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза доярка;

Даурбекова З. — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза доярка;

Дербишева Н. — Грозненски района «Ермоловский» совхоза Iаьсий леладер;

Долгиева З. — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Iаьсий леладер;

Жасумова А. — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза доярка;

Иордан М. — Наурски района «Наурский» совхоза доярка;

Ичиева Б. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Кадырова Я. — Грозненски района «Ермоловский» совхоза доярка;

Калинина М. — Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза доярка;

Касумова З. — Грозненски района «Атагинский» совхоза доярка;

Кульбака А. — Ленински района «Родина» яхача совхоза доярка;

Лабинцева В. — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза свинарка;

Лямин И. — Шалински района «Шалинский» совхоза свинар;

Нагуманова Г. — Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза доярка;

Самбиева Б. — Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» совхоза доярка;

Тазабаева У. — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза доярка;

Тимурзиева Р. — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза доярка;

Темирбулатова П. — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза доярка;

Умхаджиева М. — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза доярка;

Удиева М. — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза доярка;

Усманова А. — Грозненски района «Ермоловский» совхоза доярка;

Цуберо М. — Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза доярка;

Шамсадов Б. — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза вокхагIвола скотник;

Эзирханова А. — Шалински района «Шалинский» совхоза скотница.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума эргIанара заседани хилар. Заседане дийцар «1975 шера 1 июле баь «Юртарча интеллигенце общественно - политически хьинар дIахо айдареи цун къахьегама а вахара а хьалаш т[illegible]ен даькъерча республика къахьегамхой депутатий Советий декхарех» бола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета соцам кхоачашбеш Ножай-Юртовски района къахьегамхой депутатий Советаша беча балхах», «1975 шера Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий могтигерча Советаша баьча организационно - массови балха цхьадолча дешаех». «Республикерча къахьегамхошта «Къахьегама ветеран» яха медаль дIателаш беча балхах». [illegible]

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ниттга тIайцар цхьадолу Указаш а.

Республика партийно-боахама актива собрани

Селхан Грозне хилар Нохч-ГIалгIайчен партийно-боахама актива собрани.

«КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо ма-яххара производства эффективность лакхъяри болх дикагIа бари духьа, 1976 шера халкъбоахама планаш толаме кхоачашъяри духьа Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах» доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. А. В. Власова.

Доклад ювцаш къамаьлаш дир: Н. И. Семенова — КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара, У. Газимиевас — Шалински районашта юкъерча «Сельхозтехника» объединене шофера, С. М. Бекова — КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара, Ю. Н. Казюпа — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината директора, М. Э. Баймурадова — машиностроене болхлой профсоюза обкома председатела, П. В. Храмова — Карабулакски химически реагентий завода вокхагIволча аппаратчика, СССР Лакхехьарча Совета депутата, М. А. Арбиева — Грозненски района «Атагинский» совхоза директора. Ю. А. Лутовинова — Старогрозненски бурув деттача балхий управлене начальника, А. С. Батаевас — Ножай-Юртовски райисполкома председатела.

Собране яр вайца яхь лелаеча лоалахой — автономни республикашкара делегацеш, керте латташ парте Дагестански обкома хьалхара секретарь М.-С. И. Умаханов, парте Къилбаседа-ХIирий обкома хьалхара секретарь Б. Е. Кабалоев, Черсий-Балкхарой АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. И. Геттуев а волаш. Активе шоаш къамаьл деча хана дIахо социалистически яхь лелаяра Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой тIахьийхар цар.

Актива собране тIаййцар йоагIаш йола резолюци 1976 шера дола социалистически декхараши.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-1 цхьоалагIча гIишлон участка дукхкхача болхлоша дикка тIеххкоачашду КПСС XXV съезда сийна тIайца социалистически декхараш. Царех я штукатур-маляр Ломтева Нина Алексеевна. Шин бетта задани 15 феврале кхоачашъе дош деннад цо. Из Нина Алексеевнас кхоачашдерг хилар хьахьокх цо доахача къахьегама толамаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 150—170 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТIА: штукатур-маляр Н. Ломтева болх беш я.
И. ПЛИЕВА сурт.

Шурен дулхи дохкара хьалхарча квартале халкъбоахама план кхоачашъяр
(1 феврале, проценташца)

Районаш	Шура	Дулх	ЯьккхА моттиг
Урус-Мартановски	40	93	4
Сунженски	37	77	7
Шелковски	35	50	12
Надтеречни	34	63	9
Наурски	34	55	11
Гудермесски	33	57	10
Назрановски	33	74	8
Ачхой-Мартановски	32	141	1
Советски	30	88	6
Грозненски	29	34	13
Шалински	28	97	3
Малгобекски	26	25	14
Веденски	25	114	2
Ножай-Юртовски	—	95	5
Республике гIолла	33	66	—

ХЬУВКЪАМ КХЕБЕ КИЙЧА БА

Техника сихагIа тоаяь яккхара вай республика беррига механизатораш тIахьехаш сунженцаша даь кхайкарал чIоагIа къоабалдаь хьал а лаьца хьинаре къахьегар бахьан долаш Наурски районе эггара хьалха трактораш, тIехьатоссеи тIехьаювзеи еррига инвентарь кийчон мугIаре дIаоттаяь шоаш баларах рапорт деинад Ленина цIерагIча винсовхоза механически мастерске болхлоша а трактористаша а. Из толам боаккхача дика дакъа юкъедихьар механизатораша Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча коммуниста Муртазов Билала, Мукаев Хьамида, кхычар.

Техника дика тоаяь яккхарах совхоза болхлой йиш хургья кхашкара бIаьстан балхаш ханнахьа дIадоладе. ХIаьта де дезараш дукха да. Духхьал комсаш кхеергья 1 эзар совгIча гектара тIа. КПСС ЦК-ас XXV-гIча съезда оттаяьча проекта тIа ма-яххара къахьегам кIезиг а беш ма-хулла дукхагIа юртбоахама продукци яккхара шоай беррига низ тIаберзабаь къахьега лерхI цар.

Р. МАЛЬСАГОВ.

ХЬИНАР ДОЛА ДОЯРКА

«Назрановский» совхоза Наьсар - Кертерча шурий - товарни ферме тхо кхаьчача хана Iуйрийна бож бетта кийчлуш бар укхазара доиркаш. Из болх дIаболабалехьа чехка вIаштIехьдаьккхар цар шоашта мел эшаш дар. ДIайхача хица боккъонца йила дIаоттайир фляггаш, ведараш, бож беттача хана эша кхыбола гIирс.

Iуйрийна бож биитта баьлча, хьайбаш латта моттигаш цIенъе болабелар ферма къахьегамхой. Дукха ха ялалехьа хувцаделар помещене чура сурт: цIенеи сийрдеи яр базашка. ИIайха яр чухьа. Цу гIулакхо хьагойтар хьайбаш Iа дIайха доаккхаш хилар.

Беррига дояркаш дIабахача тIехьа а йиса доахангa хьожаш яр цхьа доярка. Из яр совхоза дикагIча дояркех цаI — Тимирханова Маржан.

ДIаяхача ийслагIча пятилетка чакхъяллалца кхыча дояркашца социалистически яхье а латташ, ший низи хьинари кхо ца деш къахьийгар цо. Из иштта хилар хьагойт пятилеткатIеххьарча шера цун балха хьоккхамаша. 2200 килограмм шера план йолча, 2514 килограмм шура яьккхар хIара кхоабача Iаттагара Маржана. МалагIа бахьан да уж тайпа толамаш дахар? Цу хаттара жоп а луш Тимирхановас аьлар:

— Аз кхетадечох, лакха толамаш дахар керттера бахьан шийи болх безаш хилар да. МоллагIа из вале а, нагахьа санна из шийи болх безаш ца хуле, сона хетачох, цхьаккха хургдац цо леладечох. Дукха беза сона сай болх, зIамига йолча хана хержаб аз из. Иштта дукха деза сона хьайбаш а. Мишта йода а ца ховш дIайода са царца йоакха ха. Кхы цхьаькха цхьа хIама а да белгалдаккха доагIаш. Из фуд аьлча, дизза шоашта гIулакх дIадеш хилча йизза шура хьалу доахана. Шийла, тIаьда хиларах бIу а ца къожабеш доахана Iунал дича, цар лу шура цIаккха лохлургъяц.

Бакълув доярка. Цо дувцачох кхетаде хала дац, шийи балхах дика кхеташи яшаш из хилар. Цудухьа из хьайоагIа массаза а социалистически декхараш кхоачаши тIеххкоачаши деш.

Шийи новкъосташта езаши, цар Iалаьмате лоархIаши я Маржан. Дукха ба балха хьакъехьа, иштта кхыдола гIулакх нийсделча цунца дагабувлараш. Нийса хул цо лу хьехам.

КIезига къахьегац хьинар долча доярка къонабараштa новкъостал деш а. Массаза уж кхетабеш хул из. Боккхача безамца гучайоах цо царна шийи балха «къайленаш».

Берригача советски наха санна дег тIара къоабал а еш тIайцай Маржана КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяь проект. Цу исторически документа тIа белгалдоаккхар толамца кхоачашдар духьа вай мехка беррига нах санна шийи беррига низ балха тIабахийта хьинаре къахьегаш я Тимирханова Маржан. Цо дош деннад укх иттлагIча пятилетке дуккха дукхагIа шура яккха.

Шура яккхара шин бетта план КПСС XXV съезд хьаеллача дийнахьа кхоачашъе лаьрхIа къахьегаш я дикагIйола доярка Тимирханова Маржан.

М. МУТАЛИЕВ.

МагIалбикера хоамаш

Парте XXV съезда оттаяьча КПСС ЦК проекта тIа белгалдаьхараш ларде а лувцаш еррига шоай торонаш оарцагIа яьхай Вознесенски газобензинови завода болхлоша. Халача производственни процессашта хадданза механизации автоматизации еш, кIезигбу цу участкашка къахьегаш бола болхлой. ХIаьта а промышленностен управленеи къахьегаш бараш хувцам ца хулаш шоаш болчча бесса бус. Цунца дувзадениa ма-могга производственникаш а управлене болх беш бараш а кIезиг а беш тоаде деза аьнна хет сона производства технико-экономически хьокхамаш.

А. ЗОНДАКОВ,
Вознесенски газобензинови завода компрессорни служба механик.

* * *

Укх деношка 1975 шера баьча Iилман-технически информаце балха итогаш йир «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахошa. Белгалдаьккхар ийслагIча пятилетка тIеххьарча шера из болх дикка тоабенна хилар. Iилман-технически информаце кийчъяь 25 предложени производствана юкъейихьар дIадахача шера. Цох 50 эзар совгIа сом пайда баьлар производствана.

* * *

ДIадаха шу дикача къахьегама толамашца чакх а даьккха бIубенна дIадоладаьд ер шу «Малгобекнефть» НГДУ. Шера планал совгIа даьккхар цо 13 эзар тонн «Iаьржа дошув». Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцар управлене рационализаторашa. Цар кийчъяьча 135 рационализаторски предложенех 116 предложене 132300 сом пайда бир шера паччахьалкхенна. ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ба вокхагIвола мастер М. Монахов керттера механик М. Чапанов, мехкдаьтта доаха оператор Х. Накаев, смена начальник М. Торий, кхыбараш.

Январь [illegible]тта планал совгIа даьккхад цар бIаь тонн мехкдаьтта, хIаьта заданел совгIа маьхала яьккхай кхо эзар сома продукци.

М. ДАСКИЕВ.

КУЛГАЛДЕЧА КАДРАЙ ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБРАЗОВАНИ ЭРГАЙОАХАШ ТОАЕ

Укх денношка обкома секретара нов. М. А. Дорохова председателал а деш КПСС Нохч - ГIалгIай обкома экономически образоване совета заседани хилар.

Заседане дийцар республикерча кулгалдеча кадрай экономически дешара леламах дола дош. Белгалдаьккхар, дукхха а дукхагIа болча кулгалдеча болхлоша парте экономически теореи политикан дакъера знанеш предприятей, гIишлоний, организацей коллективашта хьалхашка латтача хьалдача декхарашца бувзам а болаш хадданза лакхъеш хилар. Экономически дешаро дикка влияни ю доал дара гIулакх тоадара, кердадар дикагIа холуш, доал дара гIулакхаш эргадоахаш тоадара керда наькъаш лохаш хилара, боахама декхараш кхоачашдеча хана кадраша партийни никъ лелабелга вIаштIехьдаккхараи тоадаран.

Цунца цхьана уйла тIаяхийтар боахамий цхьабола кулгалхой экономически дешара юстара бовла гIерташ, занятешта во кийчлуш, хан-ханнахьа цига тIа ца ухаш, хIаьта министерстващеи ведомстващеи, партийни организацеша цу тайпара хьалаш мегийташ, цу лоархIаяеча гIулакха тIара кхоачамбоацараш дIаднхара хIама ца деш хилара.

Совета заседане ма-дарра дийцар колхозий председателий, совхозийи кхыча юртбоахама предприятейи директорий, керттерча специалистий экономически дешар вIаштIехьдаккхара гIулакх тоадарах дола дош.

Районашкара Нохч - ГIалгIай университетерча экономически дешара курсашка ухаш хилча колхозийи совхозийи кулгалду дуккха болхлой производствана тIерабоахаши гаьнна хьааха безаши хиларца дувзаденна совето могадаьд цу категорех болча кулгалхой экономически дешар шоаш бол-болча районашка вIаштIехьдоаккхилга. Курсашка дешар вIаштIехьдаккха, лектораш хьахаржа, занятеш тулоацам лакхача боараме хулга Iалашде, эшаш йола дешара-материальни база хьаелга вIаштIехьдаккха дезараш юртбоахама министерствашии ведомствашии я.

КПСС райкомаши горкомаши, министерствай, управленей, производственни объединеней кулгалхой уйла тIаерзайир совето кадрай экономически образоване болх, производства эффективность лакхъяреи беррига болх тоабареи декхараш кхоачашдара лоархIаме фактор хиларах тарра, чIоагIбанза барг ца хилара.

НОВ. А. А. ЧАЙКИНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхкхача шерашка партий органашка беркате болх барахи ваьча дийнахьа денз кховзткъа шу дизарца дувзаденнеи Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла Чайкин Анатолий Анатольевича — КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
4 февраль, 1976 шу.

Пaрте планаш — халкъа планаш

КОММУНИСТАШ — ЯХЬ ВІАШТІЕХЬЙОАККХАРАШ

«Назрановский» совхоза коммунисташа, берригача къахьегамхоша дег тIара къоабал а ю, хьал а лоац КПСС ЦК XXV съезда оттаяь «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш яха» проекти цу тIа юрта боахама производство дIахо алсамъяккхара белгалдаь боарамаш.

Январь бетта хиннача гуччахьарча партийни собране даьча къамаьлий керттера чулоацам кастта хургйолча парте XXV съезда даха ма-доагIара пакъалахара къахьегамхой хьинар айдарах, 1976 шерача иттлагIча пятилетка а лаьрхIа коллектива хьалханика оттадаь декхараш кхоачащдара мел эшар Iалашдарах бар.

НйслагIа пятилетка совхоза коллектива толамаш даха аьттув баьннабеце а, боахама зе деш из чакхъяьккхаяле а тха къахьегамхой беха бац. гIулакхаш тоадара эша кхоачамаш долга хова ба уж.

Из доархIаме партийни документ дувцача хана тха механизатораша декхар тIайнйцар съезд хьаелла ди хьатIаоттале хьа бIаьстан балхаш дIадоладара эша ерригa тракторашн тIехьатосса инвентари тоаяь яккха, квартальни планагIа доагIа 80 тонн дулх пачхьалкхенга доха, планал тIех 18000 тонн кхо кхашка дIаоза, хьайбаш лерттIа Iангара даха.

ХIанз массанахьа кердача пятилетка хьалхарча бетта итогаш еча хана бIубенна ала йиш йолаш да тхо совхоза къахьегамхой шоай дош хуоца дага боашилга. Пачхаьалкхенга хIанзале дехкад 71 тонн дулх, 73 тонн шура, 90 процент техника тоаяь яьккхай, планагIа лаьрхIар 15 эзар тонн хиннача метте 16 эзар тонн совгIа органически удобренеш кхашка ехкай.

Уж дерригa гIулакхаш чакхдоахача шоашкара дика гIулакхаш гойташ ба коммунисташ. Дулха доахан кхоабача коммуниста Машхоева Аде доал деча площадке эшача дозалга кхоачаяь пачхаьалкхенга ехкай 219 сиргIа. Квартальни план тIехкхоачашъяра кхы тIа 20 тонн дулха хьайбаш дIачудала лаьрхIад цар.

Дика лел гIулакхаш Нязыне-къонгий-Юртарча механизаторий. Ерригa тракторашн юртбоахама машинаш тоаяь яхара гарга ба уж. Цу балха толам боаккхилга Iалашдераш керттерча даькъе коммунисташ бригадир Эжиев Хож-Ахьмад, трактористаш Эжиев Муса, Чибиев Салангири, кхыбараш. Цар шоаш доал ду техника хIанале кийчъяь дIаоттаяьй.

Дикача тайпара шиъ цIи йоаккхийтац ва шуфийна доахан леладеча ферма моторист коммунист Тохов Мусса. Цо кулг тоxаш тоабаь баьккхаб укхаза 64 двигатель, денна шиъ балха норма 140—160 процент кхоачаш а еш.

Съезда сийна яьржача яхье дика камаьхал йоалаш ва коммунист тракторист Мальцев Дмитрий, трактористаш Мислауров Увайс, Алиев Ювсап, Мальсагов Осман, Дзортов Абукар, кхыбараш.

КIезига бац боахаме шоашта тIадилла гIулакх тешаме кхоачаш деш бола хьайбаш леладераш а. Кхычарел дикагIа да хьоккхамаш доаркай комсомолка йолча Чегиева Iайшета, Цолоева Iайшета, Сагова Думая, хьайбашта Iуял лоаттадеча коммуниста Саллиев Ибраьхьима. Уж беррига Аьлтий-Юртарча ферме къахьегаш ба. Укхаза бригадиралла Оздоева Тамарей зоотехникалла коммунист Березова Светланей я. Цар коллектива иттлагIча пятилетка хьалхарча бетта шура яккхаран йоахаран йола план 106 процент кхоачашъяьй.

Укх деношка партийни комитете съезда сийна тIайнйа социалистически декхараш миштa кхоачащду хьажар духьа январь бетта баьча балха итогаш ен хилар. Цу даькъе бIарча коллектива а къаьст-къаьстача къахьегамхоша а деьхача толамаша хьагойт цар шоай дош гIулакхаца чIоагIдеш хилар.

ХIаьта укх дисача деношка а шу гIулакха тIаерзаяь лелаю яхь кхы а шерагIен пайданегIа хургйолча тайпара вIаштIехьяккха дIахо хьоргья партийни организаце, беррига коммунисташ.

Д. ПУТИЛИН,
«Назрановский» совхоза партийни комитета секретарь.

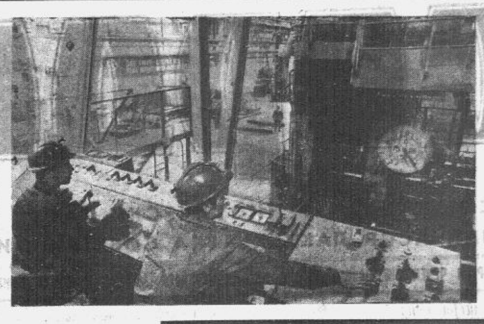

Металлургаша хьинар айдаь къахьег

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. И. Ф. Тевосяна цIерагIа «Электросталь» яха завод — Сийлаьь-боккхача Октябра хьнара, мехка хьалххара ярех тIехдихача металлурге предприяти я.

ХIанз из завод — сиха аьшк тедаш, мукх яара къаьстта чIоагIа духьал отташ, геттара чIоагIа йовхал лоаш, тIех чIоагIа йола сплаваш, радиотехнически электронни промышленностера а приборостроенера а технически прогресс белгалйоаккха шиъ тайпара физически эксплуатационни характеристикаш йола керда сплаваш кийчъеш ярех йоккхагIа йола предприяти я. ХIанз предприяте кийчдеча металла сортимент 1500 совгIа маркаш йолаш да.

ДикагIа йолча металлурге хьалха латтарех отряд йолча завода коллектива ханал хьалха кхоачашъяьй дукхагIен дикагIен высоколегированни болати сплаваши арахецара а, хIаьта иштта къахьстама овсарле лакхъяра а нйслагIча пятилетка заданеши тIайнйа социалистически декхараши.

Металлургий творчески хьинар кхы а чIоагIагIа лакхлир Iарте XXV съезда оттаьча «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК проекто.

Завода коллектива шийна тIаццйцад иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяра доккхий керда социалистически декхараш.

СУРТА ТIА: № 2 йолча прокатни цехера «Кварто-1000» яхача стана управлени еш йола пульт.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

НйслагIча пятилетке шинна дике шера заданеш кхоачашъяь болча городе Иванове Ерригсоюзни слете вIашагIкхийттача ейгача промышленноста производства хьалха латтарашна лаьрхIад кердача пятилетке а къахьегама къовсам дIахо бахьа. Хьалха латтача текстильщикаша, швеяша, обувщикаша шоайла договор даьд иттлагIча пятилетке эггара лакхагIа йола къахьегама овсарле а йолаш, тIех дика продукци арахецара тIехьа социалистически яхь йоаржае, аьнна. ХIанз цу яхье дакъа лоацаш ба Ивановски, Владимирски, Ташкентски, Московски областашкара викалаш хиина ца Iеш Украиннера, Ленинградера, Костромера новатораш а.

Къахьегама турпалаша йоаржаяьча яхьа девиз «Задания — ханал хьалха» яхаш я. Цу яхье дакъа лоацаш барех дукхагIа бараштa 1976 шу хургда хала дале а де лерхIар кхоачашде безам хилара — цхьан пятилеткагIа шин пятилетка кхоачашъе гIертара хьалхара этап.

СУРТА ТIА: Ивановски областерча Ногина цIерагIча Вычугски фабрика ткачиха РСФСР Лакхехьарча Совета депутат З. Л. Коновалова, Московски областерча Ленина цIерагIча Глуховски комбината ткачиха Н. И. Белова, Жиделева цIерагIча Ивановски ткацки фабрика ткачиха Т. А. Поленова, «Первомайская заря» яхача Ленинградска швейни объединене швея-мотористка 1975 шерара Пачхаьалкхен преме лауреат Т. Д. Чистякова, Ленински комсомола цIерагIча Ивановски швейни фабрика швея-мотористка Т. В. Звездина иттлагIча пятилетке лелаергйолча социалистически яхьа договора кIал кулгаш яздеш ба.

ТАСС фотохроника.
И. ДЫНИНА сурт.

СССР ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ:

ГАРГАРЧА ШЕРИЙ ПЕРСПЕКТИВА

Журналиста Стерлин Сергея даьча хаттароашта жоп лу СССР химически промышленноста министра **Костандов Леонида.**

— Мехка хьаена ерригaма промышленни продукцена юкъе химически индустре лоаца дакъа малагIа да?

— 15 шу совгIа ха я СССР химически промышленность тIех сихача темпагIа дегIаухa. ДукхагIа хьаеча ерригaча промышленни продукце хIара цхьан процента лоархIаш цаIи ахи процент лу химе.

ДукхагIа хьаеш хиннай нйслагIча пятилетка керттера декхар кхоачашдара — советски халкъа материальни культурни боарам дикка лакхбелга Iалашдара массе оагIорахьара новкъостал деш йола химически продукташ. ДIадахача пхе шера бахача наха эша товараш хьадара дIаухийташ хиннад арахецача химически хьоасех пин дакъеи пластмассай кхоалагIа дакъеи. БIарчча хьайнйача лакхбеннаб халкъа боахама химизаци яра боарам.

Хьаеча ерригaча промышленни продукцена юкъе химически продукце лоаца дакъа хIанз 6,6 процент да.

— ИттлагIча пятилетке промышленноста цу дакъа хьалхашка латта керттера декхараш малагIаш да?

— Эггара хьалха — минеральни удобренеш, дIайнйна хIамаш лораю средстваш, юртбоахама производства эффективность лакхъяра ца хилча яргйоаца кхьйола препараташ дукхагIа арахецар. Уж веществаш юкъейоалаяра чотах хIанзале а Iалашду хьувкъам 50 процент дукхагIа лакхбелга.

1980 шерале 143 миллион тонн минеральни удобренеш хьае езаш да тхо. Удобренешта юккъера хьаьна веществаш дукхагIа хургйолаш а, шортта концентраташ йоакха фосфаташ арахецылга вIаштIехьдоаккхаргдолаш да, эргаьккха товергья калийна тухаш хьаду производство.

ИттлагIча пятилетке уйла дукхагIа тIайохийтаргья оаха когийтонпажни производстваш дегIайоалаяра. Царех я къаьстта цIена веществаш, реактиваш, красителаш, текстильни промышленноста гIонна йола материалаш, полимерни материалашта юкъеухийта вещестйиш хулийт производства дукхача доакъошка продукци дикагIа хьае.

Пластмассаши синтетически хьоасийн дукхха а дукхагIа арахеца лерхI оаха. Из декхар кхоачашдара караерзае еза хIанзарчарел массехказа боккхагIа низ бола агрегаташ юкъе йола керда технологически процессаш. Массаза а хьаеш йолча полимерни материалел — полиэтиленал, полиметролал, «поливинилхлоридал — совгIа арахеца лерхI керда пластмассаш: поликарбонаташ полибутен, полисульфон.

— ХIанз керттера теркам тIабохийташ йола керда Iилма-технически проблемаш малагIаш я?

— Тохкамий керттерча лостамашта юкъе белгалдаккха мегаргдолаш да углеводородехи кхыча органически соединеехи белокаш яхар, биологически оаталуш йола пластмассаш — микроорганизмаша пайда эцаргболаши гонахье бIехъергйоацаши йола полимерни продукташ вIашагIхувттар. Боккхача лоархIаме да синтетически полимерни материалий свойстваш эргайоахаш тоаяр, хий тIа ца лоацаш, мIаьлуш, боарам хувцалуш йоаца пластмассаш хьаяр. Къаьстта шоай тайпара свойстваш йола пластмассай керда тайпаш кийчдеи промышленносте арахеца доладен лаьрхIад. Белггала аьлча, уж я Цельсе 600—700 градусе йIаьххача хана болх беш йола полимераш, конструкционни йоагаш йоаца, диэлектрически ток чакхъюзлийтен материалаш, газаши коача смесаши екъача технологически процессашта лакха селективни мембранаш. Хьае оттаяьй текстильни промышленносте тха алхен хьувзен дезаргдоацаш, таьца ца йийза материалаш хьаяра технологи, электронни промышленноста къаьстта цIена веществаш хьаю процессаш, оптови квантови генераторашта монокристаллаш ,голографена лаьрхIа материалаш.

ХIанз тха даьккъага дIайода мехка пайда эцача ерригaча энергех 11 процент совгIа. Цу духьа боккхача лоархIаме да боарам температураши давлени йоллашехьа а пайда дукхагIа а луш процессаш чакхъяхa йиш хулийташ йола капиталистически системаш кийчъяр. тIаьхха цо пайха санна кIезигьергъяр дукххача химически производствашa дIалоаца энерги. ХIанз цу даькъе 70 процент гаргга йола продукци катализаторий новкъосталца хьаеш я.

— Укх тIеххьарча хана тIатIа боккхагIча лоархIаме хулаш да дунеи халкъашта юкъе кооперации лелаяри къахьегам бекъари. Цу процессе советски химически индустреи советски химикашеи лоаца дакъа малагIа да?

— СЭВ-а членаш долча мехкий дукххача организацешцеи предприятешцеи дага а даьна оттаьча планагIа шин оагIорахьара цхьана гIулакхаш леладу оаха. Цо йиш хулийт керда процессаш сихагIа кийчъе, балха тIара шолхо дIаяккха, капиталовложеней боарам кIезигбе.

Масала, 1973 шера дIайнйна хIамаш лораю химически средстваш хьаяра цехаш хьалъеча хана специализацеи кооперацеи хьакъехьарча соглашенена кулгаш яздир СЭВ-а членаш долча мехкаша. Цуна хьежжа 1976—1980 шерашка керда хьалъергья 61 установка, болх беш йола 13 шеръергья. Цар продукци вIаши дIа-юха телаш хургья. Из соглашени кхоачашъяро дакъа лоацача мехкий юрта боахам Iалашбергба дIайнйна хIамаш лораеча хIанзарча средствашца.

ГДР специалисташца цхьана къа а хьегаш кийчъяьй шера 50—70 эзар тонн полиэтилен арахеца низ бола лакха давлени йола автоматизированни процесс. СССР-е эггара хьалхара установка Полоцки химически комбинате хьаяьй. ХIанз советскии немецкии химикаша хьае лерхI кIезига кхаьтача полиэтилена шера 100 эзар совгIа тонн арахецаргйола производство.

Венгре специалисташца цхьана деш да олифинаш яхарен уж чакхъяьхачул тIехьагIа хьахулача продуктайи производства даькъера балхаш. Город Ленинвароше (Венгри) хьалъяьй этилен арахецара шера 250 эзар тонн чакхъяккха низ бола установкаш. СССР-е Калужски химико-металлургически заводе кхухьийт этилен. БIарччача цхьан производствени процессаца ювзаенна йола объекташ вIаши дага а дувлаш хьалъяран цхьатарра эксплуатаце дIаяларан кIезигду хьалхарча юхьига дIадодар, дикка кхою ха.

Советски Союза новкъосталца город Девне (Болгари) хьалъяьй Европе йоккхагIйола содови завод. СССР-е доагIа болгароки сода хIанзале а шера 500 эзар тоннага дIаккхьачад, хIаьта 1980 шерале ах миллион тонн гаргга ухаргда из шера.

ХIанз вай ПНР-ена кхухьийт миллион тонн совгIа хлористи кали, хIаьта Польшера хьаккхухь сангал.

— Капиталистически мехкий фирмашцара гIулакхаш миштa леладу?

«Оксидент петролеум» яхача американски компанеца йоккха контракт яьй вай вIаши химически продукци лоаттаергйолаш: советски Iалама газах США пайда эцергба аммиаки карбамиди яккхара, хIаьта американски партнеро зайна фосфорни кислота лоаттадергда.

Йоккхий соглашенеш яьй французскии японскии фирмашца аммиак хьаеча заводашта оборудовани эцара хьакъехьа. Кулгаш яздаьд «Монтэдисон» яхача итальянски, «Хехст» яхача малхбузенгермански кхыча фирмашца цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа.

Цу тайпара, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева СССР Iилмай Академе 250 шу дизара хетаьча торжественни заседане ше къамаьл деча хана лоархIам белгал а боаккхаш дийцача интернациональни Iилма-техническа бувзамаша йиш хулийт къахьегам дувеи халкъашта юкъе бекъара совленех пайда эца, новкъостал ду вIаши гIойле йолча тайпара цхьана гIулакхаш леладе.

(АПН).

Бригадир-хьехархо

[illegible]

…къостал деш, цунна хьехам луш, изолировщика говзал цунга шеръейташ хул бригадир-хьехархо. Иштта хулар кхыбола къона болхлой кийчбеча хана а. Дика кхетаду Шамас болх бе волавеннача зIамгача сага ханнахьа хьехар дар мел лоархIаме да.

Алаудинова бригаде долаш дац балха тIехьабусилга, къахьегама дисциплина телхаелга. Барт а баь боагIаш санна ворххIе а болхло смена дIайолаялале кхоач цехе. Из а бригадирагара Iомадаь да цар: болх дIаболабу ха хьатIакхечалехьа хIара болхлочоа хов дийнахьа шиъ де дезар, малагIа операци хьалхагIа е тIехьагIа кхоачашъе еза, кийчъю цар шоай балха моттигаш.

Иштта хул хIара денна а иштта да дукхача хана дензa. Цу тайпара къахьегаш болча изолировщикий балха хьокхамаш массаза лакха да. Соалже — пятилетка тIеххьарча шера — 57 миллиметргара 530 миллиметрга кхоачаш диаметр йолча 60 эзар метр турбашта изоляци я яь шера план ханал хьалха кхоачашйир. укх шера январь бетта план пхи ди хьалха кхоачашйир. хIаьта шин бетта план КПСС XXV съезд хьаеллача денга кхоачашъе лерхI коммунист Алаудинов Шама кевте латтача бригадо.

В. БЕЛЯЕВ.

ВАЙ—ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ

Доазув доаца доттагIал

Дукхха эзараш километраш я вай хьамсарча Нохч-ГIалгIайченнеи Вьетнамаи юкъе. Цхьабакъда турпалча вьетнамски лаьттан тIа Iалаьмате дукхача къоначa (вешта, къона боацача а) специалисташта чIоагIа Iимерза хеташ доккха баркал оалаши дагаух къаьнара, хьаша - да везаш дола вайнаьха лаьтта — Нохч-ГIалгIайче, цун столица гор. Грозный. Царна из дагаух шоашта духхьал укхаза профессионально-технически училищашка балха тайп - тайпара професеш Iомаяьндаь, укхаза Iоаяьй цар опыт, Iомаяьй говзал.

Мел эшар долаш дар цар гIулакха: аудитореш, мастерскеш, дешара кабинеташ учебникаш, общежити.

Вай вьетнамски доттагIий кIезига къахьега дезанзар мотт ца хара хало эшаяра, професси ма-ярра караерзаяра. Халонаш дукха яр, цхьабакъда уж эшаяра царна новкъостал дора хьехархоша, производствени говзал Iомаеча мастераша: цар дукха а сабарца а, цIаккха а ха ца къовсаш, болх бора Вьетнамерча шоай къоначa доттагIашца.

Балха говзала къайленаш ГПТУ-3, ГСПТУ-4, ГСПТУ-5 яхача училищаша Iомаяьй (хIанз а Iомаю) вьетнамски кагийча нахеи мехкарашеи, каст-каста хулар уж къахьега коллективашка.

КхоалагIча училище токарийи фрезеровщикийи специальносташ Iомайора цар, 4-ча — бурув тохара оборудовани ремонт еча слесарий, пхелагIча — электросварщикийи монтажникийи специальносташ. Вьетнамски доттагIашта, дешача хана предприятешка шоаш бахача, гаргагIа довзар советски болхлой вахари къахьегама гIулакххаши, доллача хIамаи тIехь царгара хьоккхам эша гIерташ хулар уж. Белгтала боккхача безамцеи йоакхонцеи гIулакх леладора грозненцаша доттагIал долча гаьнарча мехкарча шоай хьаьшашца.

Цулухьа тахан а тIехьа чIоагIа да Нохч-ГIалгIайчени ДРВ-си къахьегамхошта юкъе хьахиина доттагIал.

ИIаьхи эпанеш а йийца цIабахар вай вьетнамски доттагIий шоай турпалча Даьхене, бурильщикалла, электрикалла, фрезеровщикалла, токаралла, слесаралла балхаш дIадоладир цар цига.

ТIемо яь човнаш ерзаеш боахкача вьетнамций дукха да йоакхо е езаш дола хIамаш. Мукъача минуташка яздаьча цар письмоша, ялхайтта эзар километрах чакх а даьхе, вайцига кхоачаду вьетнамски халкъа къахьегама коталонех дола хоамаш. Грозненски профтехучилищаш йисте а яьха тахан Ханое, Хайфоне, Куенгбине, Хатине, ДРВ кхыча моттигашка балха бараштa биибеннабац Нохч-ГIалгIайченера шоай наставникаш. Грозне каст - каста доагIа царгара письмош, дег тIара, безаме, доттагIалца яздаь письмош.

Бакъдар аьлча, эггара дукхагIа язду цар шоашта хьехам телаш хиннача дог цIенача Сайдаев Вахийга. КхоалагIча профтехучилище дукххача шерашка вьетнамски кагийча наха эрсий мотт хьехаш хиннав Ваха.

— Юххьанца, — къайла ца хьош дувц Вахас, — геттара хала дар. Цхьабакъда ха дIа ме йода кулга оамалагIен бIасьнаш ярцен деш хиннача къамаьлашта юкъеувтта даьлар хIамай цIераш йоахаш, тIаккха бIарчча къамаьл вIашагIдолаш дола дешаш.

ТIагIертта, моллагIа а хьагаргволаш чIоагIа тIабийрзa Iомабора къонача вьетнамски доттагIаша интернациональни хьоашал деладара тешаме оатхал а хинна дIаетта эрсий мотт. Сайдаев Вахийн цун коллегайи новкъосталца ХIаьта Вахас эрсий мотт вьетнамски доттагIашта дIа а хьехар шиъ ученикашкара вьетнамски мотт ше а Iомабора. Иштта лоацацача новкъосталца шаьра Iомабир цо дего къоабалбеш тIайнйца турпалча Вьетнама мотт...

Иштта хьатIаэттар эггара хьалха йистебаьннараш арахеца безa ха, царна тIеххьа — шоллагIбараш, кхоалагIбараш. ДРВ-ера доттагIий тIа-тIа дукхагIа хулар Сайдаев Вахий. Ер да Вьетнамера Вахийга даьхкача дукххача письмоех, цун хиннача ученикагара, училище массане а Володя оалаш хиннача Нгуен Ван Тхы дайта цхьа письмо. (Сайдаев Вахий пурмагIа бIарчча доаладу аз из).

«Вьетнамера моаршал да Хьога! Хьога салам - моаршал дайташ вар Хьа вьетнамски доттагI Тхы Володя ва!

Маьрша - могаш хилва Хьо, веза Вахa! Ханоера гаьна воацаш, цхьабакъда цIенна гаьна ва со болх беш. Са даьгара письмо кхаьчадий Хьога? Са даь нана, да, зIамагIа бола вежарий дика бах, Хьога салам — моаршал дайт.

Веза Вахa! Сона цIаккха а вицлургвац Хьои беррига советски новкъостийи. ГIадгIоргва со Хьогара письмо деча. Хьа сий деш вола Нгуен Ван Тхы»... — деш Вахас, гIадвaха дог чIехк, Гаьнарча Вьетнамера из зIамига саг вахара чIоагIача ларда тIа оттарах. шийна дусаши даьхенна эшаши йола професси цо Iомаирах, халача минуташка керда вахар хьалновкъостал дарах цун а Нохч-ГIалгIайченерча хьаьналхьехархочун - кхетамлучун дакъа доалл.

«Со, — язду цо кхеба рех волча цхьаькхане Зыонг Динь Нгиа, — Ханойра 150 километр дIахо йоаккха завод хьалъеча болх беш ва. ХIара денна бархI сахьата станока хьалхашка латт со оатхалаш нийсъеш. Язде хало да сона, цхьадола эрсий дешаш дицде кхийнад. Цхьабакъда Хьо-м сона масса-за а дага воагIа, хIана аьлча Хьо ва са паставник, сона дика хьехам беннар, са кхоаччара саг. Са адрес...»

Буй Ван Дыка — фрезеровщикий группе дешаш хиннача шиъ письмо вьетнамски меттала яздаьд, цхьабакъда Вахас атта маIан ду цун. Дыка язду, чIоагIа са тессад аз сай советски доттагIашкеи гаьна яле а, хьамсарча, Нохч-ГIалгIайченерча новкъосташкеи, сона вахаре бода никъ хьийхарашка, яхаш. ХIаьта письмо чакхдоаллача Буй Ван Дыка эрсий меттала яздаьд: «Доккхача иразаца Хьо вахар лов сона, Советски Союза доккха баркал оал аз. Со — шун ученик»... Цхьаннена тIехьа шоллагIдар доагIаш хьаух письмош. Турпалча лаьттан тIарча доттагIашкара Грозне нохчий зIамигача сагага Сайдаев Вахийга, безаме хоамаш дахьаш доагIа кхоккарч моргаш да уж.

ЧIоагIа теркам тIаозаш да ГПТУ-3 яьккха яьннача Нгуен Тхи Нгы дайта письмо:

«Тхо ираз долаш нах хиннад, — яхаш язду цо, — Владимир Ильич Ленина даьхене эрсий мотт Iомабе торо тхога кхачарах. Шоах тха доттагIийи вежарийи хиннад. Шун халкъапара тха безам Даьхенцарча безамах дIакъоастабе йиш йолаш бац. Дог тийша хила мара дезац шун, тха даьхенна тIера сигале къаьга, сийрда йолча хана а. Iаьржа морхаш цунна тIайоагIача хана а оаха къаьнарча Кремла рубинови седкъашкахьа бIарг кхоабеш хиларах.

«Шо меттага гIолла тха доттагIий хинна ца Iеш, цхьатарарча хьашташка гIоллара, чакхдоаха гIулакхаш чIоагIа солидарность йолаш хиларах а да, вежарий, — яхаш язду Вьетнамера Нгуен Ван Тхы,— Машар чIоагIбар доттагIалца дувзаденна да. ХIаьта вай доттагIалах ала мегаргда, вежарашха болча вай шин мехка сийрдача кхоанен тешаме вахара къулба из да аьнна. Доккха баркал да шоана вай планете эггара хьалха оаш шоай мехка социализм хьалъярахи коммунизм хьалъеш хиларахи!»

Ер да Вьетнамера дена цхьаькха письмо. Из дайтад ГПТУ - 3 директор хиннача, хIанз профтехобразоване Нохч - ГIалгIай республикански управлене начальник волча А. Е. Кучеровга.

— Салам - моаршал да Хьога, веза Александр Егорович! Каст - каста дагавох сона Хьо, шун училища. Со хIанз инструментальни цехе болх беш ва. Безаме болх ба. Сона лалла къахьегаш ба са а Хьа а доттагIий Хой Хоан. ДагабоагIаш хила мег Хьоча уж — тхо дерригаш а цхьан группера дараш да, вожаш кхыча предприятешка тхо долчара гаьна ба. Мишта шун вахар? ХьалхагIа аз ца яздарах бехк ма баккхалахь сох... ЧIоагIа са тессад аз шуга. ХIанз бIъ бутт дIабаьннаб со Ханое вола. Болх беш ва. Я-м, кхетадеш малар, халонаш а я. Айса уж эшаергья мотташ ва со. Новкъостал дергда СССР-е оаха яьча тIехдикача кийчоно. Училище дешаш даьхача шераша а Советски Союзерча тха вахаро а хиланза яргйоаца знанеш еннай тхона. Аз дIахо а кхоачащдергда «Деша, деша, деша» яха В. И. Ленина васкет. «Из безаме письмо яздаьр кхоалагIа училища йистеяьккха Нгуен Вьен Ы ва.

...Сихха дIаух шераш. Селхан а тIехьа геттара къона хинна, цхьан хана Грозне деша баьгIа вьетнамцаш, кхе а кхыйна, хIанз шоаш ба СССР-е Iомаяь шоай профессиональни говзал цу турпалча мехка болхлой класса къоначa ноахала дIателаш.

П. ПОПОВ, журналист.

IИЛМЕИ ДЫИ ЦХЬАНА ТАРЛУРГ ЦА ХИЛАР

Дуккха бIаьш шераш хьалхагIа дениз ира идеологически къовсам латт Iилма довзаран дынах тешаран юкъе. Дуккхача Iилмахоша чIоагIа къахьийгад ды ший бIенара дIабаккха, долаш дола хIамаш тахкара бокъо цунгара хьаяккха гIерташ.

Iилмон дынон, хIаране къаьст-къаьста, бIарчча чулоацаш довзийт дуне наха, укх дунен тIарча сага гобаьккха хьагуш дола хIамаш кхета а дайт, мах а байт. БIарчча чулаьцача дунелах хетачох оал мировоззрени. Сага мировоззрени эгтара хьалха белгалйоал по къоастадеча философе керттерча дешага — хьал-торонцарча кхетама, матерецарча сакхетама наькъах долча дешага хьежжа, вешта аьлча эгтара хьалхагIа хьа фу хиннай — матери хиннай е сакхетам хиннаб яхача дешага, вайна гонахьарча дунелах фу хет вай хьаькъала — из довза йиш йолаш да вай е дац яхача дешага хьежжа. Из къоасталарга хьежжа хила йиш йолаш я мировоззрени — Iилман, материалистически е идеалистически, хIаьта иштта вокх оагIорахьара а — дын, харц, Iилман наькъаца йоацаш. Дын маIай ше хьадовзийташ. К. Маркса цунах аьннад: «халкъа дохьаж», «яьссача уйлашкара иразъ», юхамаччахьарча дунен юхамаччахьа мировоззрени.

Iилман материалистически — ленински мировоззрене, революционни класса хьашташ хьал а лоацаш, ший уйланга диллача хила тарлуча тайпара, нийсагIа хьахьокх дунен цун закономерносташи, цу цхьан ханна хьалха латтача прогрессивни низаша чакхдоахача революционни эргалонаш яра гIулакхий лард хиле дIа а отташ. Iилман мировоззрени дIайоаржаелген чIоагIъелген дунелах йолча юхамаччахьарча уйлашца, цу даькъе дын мировоззренеца а, маьшар боацаш къовсам лоаттабеча юкъагIа хул.

Адамлен исторически практиках ког гIортолга а еш, Iилман мировоззрене бакъду сакхетамал хьалхагIа Iалам хьахиннад яхилга. Дуне, объективни реальность а лаьрхIа кхетадеш хилча, халданза меттахьа ювлача, даим хургйолаш йолча, шин-шегIа хьахулаши дIайоалаши йоацача матере формаш массе тайпара хьагучаювлар мара кхы хIама дац. Лелаш ца хилча матери хила йиш яц, цун лелар из йолаш хилар да. ХIаьта сакхетам геттара дика вIаштIехьъяьннача матере, вешта аьлча вай хьаь белгало я. Вахар — йIаьххача хана Iалама, матерена хиннача эволюцех хьахиннар. Ший эгтара доккхагIа дола хIама хьаькъал а даь чудоссадаьд вахаро сага. Социальни феномена хьисапе саг хьахиннав юкъара къахьегама вахар хьадоагIача юкъагIа, общественно-производственни гIулакхий хьалашка. Ф. Энгельса белгал ма-даккхара, къахьегамо хьакхеллав саг.

Iилмо хьаделлаш долча законаша хьахьокх Iаламен общественни объективни закономерносташ. ДуккхагIа юкъара хиларгахьа эзача диалектика законаша хьабелл лелам духбувла хьаст, хьахьокх дегIаахар малагIча тайпарен малагIча оагIорахьен хулаш да. Лелилга, дегIаухилга дукдувла хьаст хиларах тарра диалектика маIан а хинна дIаотташ долча вIашдухьалений цхьоагIонн къовсамен закона лоархIам ше боашхаш. В. И. Ленина белгалдаьккхад, дуне довзара даькъе даьла идеяш юкъе гIорталургйоацаш цо деррига наькъаш дIакъовлаш хилар. Из закон ца довзарах е ховшшехьа а теркал ца деш дитарах «Хьагуча ца боалаш бус лелам ше, из дIатетташ бола низ, из духбувла хьаст, цун маIан (е из хьаст арахьа дIахьу — даьла, субъект, и. кх. дI.)».

Цхьабакъда дыно кхыча тайпара лоархI дуне. Iилманна духьала, фаьлга хьисапе дувц Iалами обществои. Эгтара тIех хьаькъал дар даьла ва яхаш хьакхайкаду цо, цудухьа абстрактни духовни юхьиг цунгара хьайолалу, йоах, шоллагIча даькъера, хьалхарчарех хьахиннарг лоархIача матереца нийсйича. Деррига материальни дуне, Iалам, саг даьла низаца хьакхелла хIамаш лоархI. Дыно беча хьехамагIа, тайп-тайпарча шин даькъа декъалу дуне: хьакхелла Iалама дуне а ший аргIанна фаьлгашка ювцача ялсамалеина — даьла цаI вераштен овлияштен лаьрхIача моттиган иштта фаьлгаца ювцача къематден чурча, къонош даьраши даьлах ца тешараши чуIоргболча жожагIатенен декъалуш дола даьла Iаршера дуне а лоаца аьлча, дыно хьаоттадеш дола дунен сурт кхозза вIаштIаръяь модель морг да: жожагIате, ялсамале, лаьтта, вешта аьлча Iалама дуне.

Хетаргахьа долча дунен дыно сурт оттадеча хана саго, хIамаш кхоллаш дола низаш дегIадахкара боарам геттара лоха хилар бахьан долаш хIамай реальни бувзамий хьакъехьа знанеш ца хиларах, шийх доахка гIулакхаши ший хьинари гонахьарча низаца а Iаламал тIех болча хетаргахьа дагалаьцача объектаца а дIалаьрхIад. Ф. Энгельса яздаь ма-хиллара, «...дын харц уйлаца хьаоттадаь эгтара лакхера синош—вайх воаех доахка хIамаш хетаргахьа хьахьоккхар мара кхы хIама дац».

Саг ше дала кхеллача хIамаех эгтара доккхагIдар санна лоархI дын чухь. Iалама дунеи чуи сага историе чун хулаш йола событеш дала ше хьалхагIе а оттаяьи дала аьнначоа тIехьаювзаенен я яхаш ювц. Дала хьакхелла дIаьха доаца ер дуне даьла низаца хьахиннен латташи да дыно яхачох. Лаьттан тIарча дунен законаш мегаш дац долла хIама даьла лоIамагIа лелаш долча даьла Iаршерча дунен чу. Са, сакхетам матереца нийсбича хьалхагIа хьакхеллалга бакъдеш хиларах философски идеализма деррига ча лостамашца цхьа, никъ болаш ба ды.

Дерригача дынашкарча даьла хьехама массаза а юкъмоттиге лаьттад Iилман кхетамца дын · кхетамо лелабеча наькъах, гонахьара долаш дола хIамаш довзара торонах дола дош. Из дош къаьстта ира эттад вай деношка, XX-ча бIаьшерёне Iилмана карагIдувлараш боарам боацаш доккхий долча хана. Цу наькъа тIара лоархIамегIара вехаш — атомни низ караберзабари саг космосе вахари.

Цу деша хIанзарча дерригача дынашка бокъонца белгалъяьннай керттера ши тенденци: цхьан оагIорахьара кхетам тIех ца бахар дын духьа гуччахьен тIагIорттадаьи дIадехилга, шоллагIча оагIорахьара — дынах тешаран кхетамаи юкъе тоам а баь, цул тIехьагIа кхетам дын тешама мукъагIа бохийтилга, далла гIулакх дара чуоттабелга. Къаьстта шаьрагIен дукхагIен гуш да из вай республикерча хIанзарча мюридизма идеологех.

Мурдаш вIашагIбеттараштен мурдаштен бIарга ца го йиш яц кхетами знанешн дын лардаш йохаергйола, еррига дын идеологи а бухйоаккхаргйола низ бола фактор хилар, царна хо ца дала йиш яц баха нах дешарца чIоагIбаларо дынах дола бакъдараш хьагуча а даьхе, цунах бола тешам боабеш хилар. Цхьабакъда, кхетамаи Iилманен духьала лаккха цхьаккха хIама а доацаш, дынах тешараша гуччахьара уж лоархIамегIа дола социальни дешаш вIалла аьттехьа а дитац.

Мюридизма идеологаша белгалдоах сага кхетам низ боацаш хилара, цар йоах, лакхерчо хьакхелла саг дунелахи наьха кхелехи йола даьла къайленаш ха йиш йолаш вац. ХIаьта, царна хетачох, дала яздаь латтар хьалххагIе а ха йиш йолаш вац саг. Уж деррига хIамаш, даьла хьехам бераштa хетачох, сага кхетама чулоацалургдолаш дац. ХIаьта ший Iевсалла даьла къайленаш гучаяха гIерташ волчоа, йоах цар, доккха къахургда, из бокъонца даьлах варгва.

Мурдаша беча хьехамагIа, юкъ-юкъерча наха мара йовзийтац АллахIа ший цхьайола «къайленаш». Бокъонца даьлах тешарий мара бац кхетам, хIана аьлча дынах бола тешами кхетами, царна хетачох, къовстабе йиш йолаш бац. Цу тайппара, ды лелабеш бола нах тешабе гIерт мурдаш «кхетами» «къайленаш ховлген» шейхашта — устазашта мара дилла ца хиларах. Цигача кхетама низ ца хиларах дувца, Iилман знанеш доастама яха гIерт. Уж харц я яхаш хьа а кхайкаеш, дына керте латтараша шоай хур ду дынах чIоагIа бIубенна боаца нах тувлабе лаьрхIа уж хиларах тешабе гIерташ. Даьлах тешараша светски харц знанеш тел, бIеха уйлаш кер чу еж, къахургда, яхаш нах унзара боах, хьехар ду ды хьехараша.

Iилмо яхар кхетаде гаьна ба дуккха мурдаш, цунна карагIдувларех тешац уж, царех дош доацар хетийта гIерт. Цар бакъдац нах космосе ахар, Бетта тIа Iоховшар. Цу хьакъехьа яз ма-дой, хьа ма-гойтий, дунен тIа мел дола адам матеший цунах Iа царга аьлча, хIаьта а йоах цар, даьлах тешаш бола бусалба нах тувлабе дагахьа лелаю киловзалаш мара хIама дац из деррига а. ХIаьта дала шийх ца тешарашка леладайт уж деррига хIамаш шийх тешараш чIоагIа бий-бецний хьажар духьа. Вай зама — нах Iаьса бийрза зама я, йоах мурдий тоабашта керте латтараша, цудухьа жожагIата баха кхеллараш ба цу шайтIай киловзалех тешаргбараш.

Газеташ дешаш, радиога ладувгIаш, телевизор чу хьежаш болча мурдаша саг космосе а Бетта тIа а ваха тарлу йоах, цхьабакъда даьла новкъосталлен далла ларахи мара хулаш дац из. Дала сага хьаькъали низи деннад, юххера а доккха къахургдолча хIамашка — ше санна са хьакхолларга дIакхачийта а тарлу из. Хьалха шейхаша а яьхад, йоах цар, зама йоала ха гарга кхаьчача Беттага кхача тарлу сага кулг, цу ханна хадаргда деррига а. ХIанз тIеххьарча заман чу кхаьчад адам, йоах, зама яла езаш я. Таханара тамашаш, йоах мурдаша, зама йоала ха гаргакхачар хьахьокхаш я. Масала, хIанзарча Iилмана карагIдувлараш зама ялара хьакъехьа дыно беча хьехама «духтIавоахаш» бола дына керте латтараш шоаех тешараш, мурдаш дына кегара юкъе кхы а чIоагIагIа тувлабе гIерт. Iилмен цунна карагIдувлараши хIанзарча мюридизма идеологаша тIа ца эцар цхьа бахьан доацаш дац.

Iилман знанеш дегIаахаро ислам бухдоаккх, моллагIа кхыбола ды а санна. ХIара ды фаьлг ба, долаш дола хIамаш нийсса юхамаччахьа дувц цо, Iалам чурен обществерен закономерносташ лархIац цун мифашен догмашен, бокъонца долеш дола дунен сурт юхамаччахьа доах, из къовбалдац. Iилма, кхетама, дын бувзамах геттара дика аьннад Iилман коммунизмана лард еллача Карл Маркса: «...Кхетамбола мохк далла, кхы дIахо ваха моттиг йоаца мохк ба».

Iилма, знанеш йIаьхегIа хулаш ца хилча, общество дегIайоагIаргьяц. Адамлен низ знанеех латт. Массаза а къаьнара, дынгара хьайоагIа традицеш харцъярца, моллагIча дына, кхетамаи Iилманен духьала латташ из хиларах тарра, критика ярца ювзаенна я общественни прогресс. Iалам аьттув болча оагIорахьа хувцара, коммунистически общество хьалъеш боаккача наха из чуоттадара естественни законаш довзанзен хьалхашка латта декхараш кхоачашдара царех пайда эца ханзен даргдац.

С. САНГАРИЕВ,
философски Iилмай кандидат.

«...массе тайпара пайда эца дерригхалкъа социалистически яхь вIаштIехьйоаккхаш Iоаяьча опытах. Хаддаиза эргайоахаш тоае социалистически яхь...».

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ ЛАКХЪЯРА

ЧЕРНОВЦЫ. Вычислительни машиний элементаш еча Черновицки завода партийни организаце хаддаиза къовсам лоаттабу арахецача продукце дикал лакхъяра тIехьа. Шерра пайда эц укхаза продукце дикала управлени яра система кийчъярей балха юкъейоалаярей даькъе Львовски областа предприятеша Iоаяьча опытах, юкъе кхувл изделеш дефект йоацаш арахецара саратовски метод. ТIеххьарча бетташка эгтара хьалха дIахьоккхаше а продукци дIателара боарам 85 процентагара 97,4 процентага кхоачаш лакхбеннаб.

Партийни организаце ший теркама юкъмоттиге лоаттаду «Дикала пятилеткана — болхлочун тешам» яхаш керттера девиз а йолаш йоаржаяьча социалистически яхьа дешаш. Эгтара хьалха дIахьоккхаше а продукци дIалургйолаш а, ший клеймо а йолаш болх бергболаш хила гIерташ а лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаш ба беррига производственникаш. Цу къовсама керте латтараш коммунисташ ба. Цехашка вIашагIъехка комиссоии болхлой посташи я. Цар денна яхьа итогаш ю, оатхалаца узлаши дика хьаяра тIахьожам лоаттабу.

Заводе иерра баьржаб опыт яраша къонача болхлошта хьехам а луш новкъостал дара болам.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): техник - технолог Санковец Тамара, инженераш-технологаш Делух Людмила, Пухарева Татьяна № 1 йолча цехе къахьегама дикала управлени еча стенда тIа керда данеш дIаязъеш боахк.

И. СВЕРИДА сурт.
ТАСС фотохроника.

Шелковчаний болам хьаллаьцаб

ЯЛАТ КХЕДЕРИЙ УЙЛАШ

«Путь к коммунизму» яхача Нестеровкерча колхозе районе эгтара хьалха дIадоладир болх вIаштIехьбаккхарен къахьегамах алапи хьожадарен хьалха латта формаш юкъекхувлилга. Къахьегамах аккордно-премиальни мах балара система юкъе йоалайча фу хула хьежар массехк шу хьалха хьажкIаш лелаеча механизированни звеньяшка. Цул тIехьагIа цу системах ахча тела доладир колхоза цхьоалагIча тракторно-кхаш леладеча бригаде.

Хала хете а, ала деза из дика гIулакх дIадола а дийя, юрта боахама шу чакхдалале цхьаьца бахьанех итогаш ца еш тессе дуташ хиннилга. Механизированни звеньяш вIашагIа а ехке, цхьа ха яьлча уж а тIаийца договорни декхараш а диццора. ХьалхагIа звено механизатораш моллагIча кхыча балха тIа дIахьожабеш, шоай балха тIара боахаш нийслора. ХьажкIаш кхееш боаца нах хьожабора цу культурана гIулакх де. Звеноца а боацаш болх бе хьатIабоалабаьча колхозхоша болх-м бора, цхьабакъда уйла цаI яр: беча балхах дог ца а лазаш дукхагIа чуэца, хий дилла гIертар.

Колхозе кхетадора механизированни звенос болх дикеи вон бар звеньевойх тийша долга.

Ший болх безаш, дIадоладаь гIулакх чакхдоаккхаш вола саг эшар. Дукха уйла яьчул тIехьагIа колхоза правленеи партийни комитетен йоккха опыт йола тракторист коммунист Лебеденко Леонид Никитович звеньевойл оттавир. Уж гIалат а балаизар. Л. Лебеденкос болх бу дукха ха я.

Эггара хьалха ше санна хIамах бIу ца къожабеш къахьегаргдола а опыт йола а механизатораш бийхар цо ший звено болх бе.

Тракторист волаш дукха дийшад цо хьалха латтача механизаторех, яйзай тайп-тайпара культураш кхеяра агротехника. Специалисташа хьалха даьккхачул совгIа шийгара кхы а керда гIулакхаш юкъекхухьар Лебеденкос ший балха тIа.

Цун тракторо дукха болх баьб горох, хьажкIаш, коартол, баьцалаараш дIадийнача кхашка.

Колхоза кулгалхошен специалисташен эйра мел теркам тIабохийташ, дог лазаш ду цо ше мел деш дар. Цо хьадер лостам болаш, лаьрххIе дора. Ахархочун ший а специалистий а бIарг белабеш хулар звенос хьажкIаш дIайийна кхаш. Оасафа духьала эиозин яха керда гербицид тохарах дика пайда баьлар.

Шийна дагадехар чакхдаккхара юха ца воалаш болх беш оамал я Л. Лебеденко. Массехказа Черсий-Балкхарой республикерча вай мехка цIи хезача Ленина орден лелаеча Ленина цIерагIчен «Красная нива» яхачен колхозашка хьажкIаш лелаераш болча хиннав из. Ше хIара дийнахьа беча балха тIа хадданза бувзам лоаттабу Нохч-ГIалгIайчен, Къилбаседа ХIирийчен Iилмахошца. Цу дерригне цун балха тIа керда дараш юкъе кхувлар. Лебеденкос кхай тIа кердача сортах, гибридех хьажкIаш хьалкхейора. Вай республике эгтара хьалха цун звено кхай тIа бIаргаяйра Черсий-Балкхаройчен хьажкIаш лелаеча механизатораша хьаяь агрегаташ. «КЗУ-0,3» яхача ораш доахача машинана хий дуллилга дIадоладир цо. Къахьегама овсарле лоха яр цу агрегата. Звеньевойс керда дар лехар хадданза. «ДДН-70» яха догIан хьисапе хий детта установка кхай тIа яьккхар хьажкIаш лелаераша. Цун насосах пайда а эцаш дуккха турбаш ехка шовзткъа харшашка хий дулилга вIаштIехьдаьккхар. Цу агрегатаца цхьан трактористa 6—7 гектара тIа хий дуллар. ДIадахача шера 268 гектара тIа шозза хий диллар звенос из санна йолча шин агрегатаца. Хий дехкача пхийтта саго бергбола болх ба из.

Лебеденкос могадарах хьажкIий массехк фу техкар звенос. Итташ гектараш тIа дIайийра «Краснодарская-303», гибрид «ВИР-338» яха хьажкIаш. Цхьтаора хьалаш долаш кхеяьча цу шин сортах «ВИР-338» дикагIа хьувкъам лу.

Йоккха опыт йолча звеньевойс юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 47,4 центнер фуаьяьха хьажкIаш чуера. Из районе эгтара лаккхара хьувкъам бар.

Механизированни отрядаш вIашагIъехкай хIана колхозе. Царех фу пайда баргба механизатораштен боахаман? Цу хьакъехьа шийна хетар дийцар Леонид Никитович Лебеденкос:

— Хьалкхееча культурай хьувкъамга хьежжа алапи лургда отряда членашта. Тхе отряд 44 гектар кIа, 84 гектар мукх, ялата лаьрхIа 291 гектар хьажкIаш, 140 гектар люцерна, 50 гектар коартол кхееш хургья. Отряда тIачIоагIъяь 12 трактор я. Лакхе йийца культураш кхеергйола лаьтта отряда членаша шоаш аьха кийчдаь да. Иштта кердача методах болх баро отряда хIара болхлочун уйла тIеразаю дIадодар кIезигагIа долаш, дика болх беш, йолаш йолча торонех биззa пайда эцарца хIара гектара хьувкъам лакхбара деррига низаш оарцагIдаха. Отрядера механизатораш аккордно - премиальни системах болх баь опыт йолаш ба.

Укх шера шоайла дага а баьшa отряда механизаторашa дика хьувкъаш йола «Награда» яха хьажкIаш кхее лаьрхIад. Из дIаюргья 18 гектара тIа. Цул совгIа мишта хул хьажа «Днепровский-90Т» яхараш ювргья. Хьалха дIаювш хинначул шозза дукхагIа дIаюргья дика хьувкъаш йола «Краснодарский-303» яхача фух йола хьажкIаш.

— КПСС ЦК XXV съезда оттаяь проект дог раьза хиина тIаийцай тха механизатораша, — йоах звеньевойс Л. Лебеденкос. — Цхьабакъда цу тIа белгал ма-даккхара ялат алсамдоаккхилга кхоачашдулургдац хIанз санна вай республике гибридни фуна Iалашо елга ледара леле. ХIанз тха звенос деррига низаш оарцагIдаьхад соахкарчул дукхагIа ялат даккхара. Дика лард еллай гурахье а. ХIанз удобренеш товсаш ба механизатораш гурахьа йийнача культурашта. БIаьстан юхье ювргйолча культурай фу Iалашдаьд. Ялата культураш кхею деррига балхаш механизированни хургда. Ялат кхедарга дIадодар колхозе эггара лохагIа хилийта лерхI оаха.

А. САГОВ,
соб. корр.

ХIАРА ШЕРА — ДУКХАГIА

Соахка 24 ноябре «Кошкельдинский» яха комсаш лелаю совхоз йир Гудермесски района «Кавказ» колхозах.

Дукха доахан, дулха кхоаба хьайбаш да цу боахаме. Уж Iангара мишта доах хьожаш хилар тхо укх деношка.

Iуйржина нийс сахьат даьннад. Шурий-товарни ферма конторе бар совхоза керттера зоотехник Разиханов Яхьья, ферма заведующи Бисултанов Iабдулл, кхыбола болхлой. Февраль бетта доахан кхабара рацион оттаеш бар уж.

— Ноябрь, декабрь бетта цхьан юкъа буц йисача цхьадолча даьгIенашка, хьунагIа доажадир оаха доахан а, дулха кхоаба хьайбаш а. Доакъара дикка кхом бе а хьайбаш кхабара рационаш шеръе а йиш хилийтар цу гIулакхо. Диса доакъар дукхагIа пайда лургболча тайпара декъа деза февраль, март, апрель бетта доахан кхабара. Из гIулакх ма-могга дикагIа вIаштIехьдаккха гIерташ доахкаш да-хх тхо, — аьлар Разиханов Яхььяс. — ХIанз ферме дола доакъар хьайбаш дика Iангара дахара тоъаргда.

Соахка хьаяь доакъар кийчду цех я ферме. Аьтачул тIехьагIа барда а патока а тохаш ча кийчду цу цехе хIанз. ХIаьта иштта кийчдаь из хьайбаша мел дика дуъ тIехьагIа гучадаьлар.

Ферма конторера доахан латтача помещенешка, хьайбаш леладераша беча балхага хьажа дахар тхо.

Бож а бийтта доахай латта моттигаш цIенъеш боахкар доаркаш. Царна новкъостал деш бар бежа Iуй. Доахана кIалара даьккха кхо, гулдаь пайдана доаца кIалахьарцар транспортера лента тIа IотIадилар мара кхы хало яц хьайбаш леладераша доахан латта моттигаш цIенъеш. Цудухьа сиха а бу цар из болх.

Арадоаккха кхо, нувхаш транспортеро тракторни лафета тIа а детте, лаьрххIа хьакъоастаьча моттиге дIахьу.

—Хьайбаш Iан замалахьа чусоцадича дениз ца йохаш болх беш я транспортераш, — йоах Бисултанова. — Из гIулакх иштта дика вIаштIехьдаьккхар ферма механик Баймурзаев Салавди ва. Гурахьа ше тоа а йир цо уж транспортераш, хIаьта хIанз цар беча балхага халданза бIарг лоkхаш а ва. Тишлуш йоагIа транспортера оатхал цу сахьате хувц.

Iаьржа халаташ, хьамча иккаш тIаювхаш ба беррига хьайбаш леладераш. Уж барзкъаш совхозо деннад царна. Бож беттача хана кIай халаташ тIадувх доаркаша.

Дика тоаденна, цIена да доахан. ТIатеIIа шоашта хьалхашка дилла доакъар дуаш латтар уж. Хьаьшка хьежача гучадаьлар цар дуаш хиннар барден патокен теха кийчдаьча долга.

Бож беттара доаркаш кийчлуча, хIаьта цар шоай гIирс лоаттабеча помещенешка а хилар тхо. Лостам болаш, паргIата я еррига помещенеш. ЦIена билла хи-кисл тIатесса латт бож беттача хана пайда эцаш бола гIирс.

Ферма конторе юха даьхкача цига вар совхоза керттера экономист, боахама пропагандист Паталов Закон.

— Хьайбаш леладерий балхацара безам совбаккхара тIаерзаяь малагIа мероприятеш чакхйоах оаш совхозе? — аьна хьаттача:

— Хьайбай помещенешта механизаш яь хилар, къахьегамхой балха тIа эшача гIирсаца Iалашбаь хилар толам баккхара кхоачамболаш дац, нагахьа санна нах шоаш хьадечох дог лазаш ца хилча. Из кхета а деш наьха балхацара безам совбаккхара, цар политически кхетам лакхбара къаьстта теркам тIабохийт колхоза а ферма а кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша. Яхье хьалхле лелаеш, шоай декхараш къаьстта дика кхоачашдеш бола нах морально а материально а белгалбоах. Балхара тIера а ваьнна мара Iалашде йиш йоацачунца, цIагIа эшачунца Iалашау ферме къахьега хIара саг. Иштта, дахча, кIор, доакъар, кхыдар лу. — аьлар коммуниста Паталов Закона. — ХIаьта шоаех еча йоакхонга хьежжа къа а хьег ферма хIара болхлочо. Вурийттанех ши доярка мара йисанзар шура яккхара нийслагIча пятилетке шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачаш ца деш. Пачхаьалкхенга шура йоххара нийслагIча пятилетка план соахка август бетта кхоачашйир ферма коллективо. Толамца къахьегаш хьабоагIа тха хьайбаш леладераш укх шера а.

Паталов Закона дуцачоа тешал ду ферма цIеча уголоке пенашта гIолла хьалтеха йоахкача графикаша, стендаша.

Совхоза хьайбаш леладераша нийслагIча пятилетке мел дика къахьийгад хьахьокхаш дола стенд да укхаза. Цу тIа хьежача гуш да хIара кхоабача Iаттагара ферме йоаккха шура шерагара шерага тIаккхеташ йолга, цуна цхьана пачхаьалкхенга йоаха шура хIара шу ме долла дукхагIа йолга.

Иштта, нагахьа санна 1971 шера хIара кхоабача Iаттагара 2053 килограмм шура яьккха хиннаяле, 1974 шера 2435 килограмм яьккхар. Цул совгIа 1974 шера пачхаьалкхенга 518 тонн ехка хиннаяле, соахка 588 тонн шура ехкар.

Стенда уллув хьалтеха ши график йоал. Царех цаI соахка хIара дийнахьа, бетта йоаккха шура дIаязъеш хиннар я, хIаьта шоллагIъяр — укх шера хIара дийнахьа, бетта йоаккхар дIаязъеш.

Графикаша хьахьокх, соахка 30 январе ферме 1590 килограмм шура яьккха хиннаяле, укх шера цу хана 1680 килограмм яьккха йолга.

Цу цифрашка хьежача гуш да ферма коллектива къахьегама овсарле халданза лакхлуш йоагIилга.

Соахка дояркашта юкъе яьржа хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг «Знак Почета» орден лелаеча Эделгериева Барета яьккхар, хIаьта шоллагIа — Ильясова Сапёта, кхоалагIа — Мусаева IаймаIа. ИттлагIча пятилетка ер керда хьалхара шу доладенна ча дениз яхье хьалха къона доярка Висирова Куржу я, хIаьта шоллагIча метте — иштта къона доярка Эльсиева Хадишат.

Дояркашта уж толамаш дахара доккха новкъостал ду доаханга хьожаш, уж кхоабаш болча бежа Iуша Каталов Залке, Магомадов Вахас.

ЦIеча уголоке хьалтеха доал КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяьча проекта кепатеха газет. Къоллам а хьекха белгалдаьккхад иттлагIча пятилетке вай мехка хьайбай боахам дегIабоалабарах дола дешаш.

Ферма коллективо, хIара хьайбаш леладечо укх шера тIаийца социалистически декхараш, «Производства эффективность лакхъяри болх дикагIа бари духьа, 1976 шера халкъбоахама планаш толаме кхоачашъяр духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча соцама жоп луш да.

Иштта, пачхаьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала план КПСС XXV съезд хургйолча дийнахьа кхоачашъе, хIаьта шура йоххара план 15 марте кхоачашъе дош деннад ферма коллективо.

—ЛаьрхIар хийцца кхоачашде торонаш йолаш да тхо. Бахача нахагара нийца шовзткъеи итт а долаш — кхо бIаь бежан латт хIанз ферме дулха кхоабаш. Царех 25 бежан хьалхарча квартале дулха дIадалара кхоабаш да. ХIара хьайба юкъера дозал пхи бIаь килограмм совгIа я. ХIанз уж пачхаьалкхенга дIаделча кхоачашхул тха хьалхарча квартала план, —йоах Разиханов Яхььяс. — ХIаьта хьалхарча квартала планагIа пачхаьалкхенга 120 центнер дулх дохка дезаш я совхоз. Шеко яц пачхаьалкхенга шура йоххара хьалхарча квартала план а ферма къахьегамхоша шоаш лаьрххIача хана кхоачашъергхиларах.

М. ХАМАТХАНОВ.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ КЪОВСАМА ФРОНТАШКА

КХОХКАМ КIАЬДБАРА МОАСТАГIАША ЛЕЛАДЕР

ТIеххьарча актана кулгаш яздарца чакхъяьннача Европерча кхерамзленнен цхьана гIулакхаш леладаран йолча Совещане юхьиг дIайолайир кхохкам кIаьдбара кердача этапа, лоархIаме гIа баккхар хилар цунах машаре дахарен тайп-тайпара общественни строяш йолча пачхаьалкхенашта юкъе цхьатарранча бокъонегIа гIулакхаш леладергдола юкъмоттиг вIаштIехьъяккхарен принципаш чIоагIъяра наькъагIа.

Дерригача прогрессивни адамаша къоабалдеш да Хельсинке вIашагIкхетарах хьахиннараш, хIана аьлча уж СССР-си кхыча социалистически мехкийи халкъашта эшараштен дага латтараштен ма-хеттара хиина ца Iеш, капиталистически дегIаухачен мехкий халкъашта ма-хеттара а да.

Цунна цхьана дунен тIа хIанз а да кхохкам кIаьдбеш даьха толамаш чамза хеташ дола низаш. Доаха атака ю цар бIарчча хьанийцача кхохкам кIаьдбара идеина духьала санна, иштта Хельсинке барт вIаштIехьбаьннача къаьсткъаьстача дешашта духьала а.

Геттара шаьра гуш да, эгтара хьалха совещанех хьахинна деррига хIамаш вIалла хьоаха ца деш дита гIертилга.

Совещане болх чакхбаьнначул тIехьагIа дIабахача кхаь бетта цхьанна а доккхача буржуазни газето, тиражага диллача доккхача цхьанна а журнало йизза кепатеха араяккханзар Совещане ТIеххьарча акта текст. ХIаьта официальни правительственни изданей тираж дуккхеча наха еша лаьрхIа вIалла а мичай: Англе хьаараьннар къаьсттача брошюра 3,5 эзар экземпляр я, США — 7 эзар, Франце—6 эзар, Итале—10—12 эзар. Из документ кепатохара гIулакх цхьа бахьан дикагIа да (цхьабакъда иштта мара кхы эгтара дикагIча тайпара да ала йиш йолаш цига а дац) Австрен ФРГ-си.

Цхьабакъда малхбузехьарча мехкий официальни изданей тиражаш лоадамбоацаш хилар а газетийи журналийи оагIош маьршача Европа кхоачен белгалонаш уттаеча документа текстана дIаяла йоккхийча газетно-журнальни «инмерсита» ца лар а — проблема цхьа оагIув мара яц. Вож — кхохкам кIаьдбари моастагIий хельсинкски совещане лоархIам бокъонца шоашта ховшшехьа а боабе, цун керттерча документа — ТIеххьарча акта маIан юхамаччахьа лаккха гIертар. Цу цхьан ханна цхьабараш Хельсинке хиннача совещанен цига тIаийцача документон цхьаккха керда хIама юкъехьац дунен халкъашта юкъерча хьала аьнна хетийта гIерт. Цхьабараша дуккхьал хьа а йоах: пачхьалкхенашта юкъерча политически е кхыча договора санна юридически статус йолаш яц ТIеххьара акт. Цудухьа, йоах цар, цу документо цхьаккха а цхьанна хIаманна а декхарийла вац, хIаьта из кхоачашдаьдац аьнна хила хIама а дац.

Хельсинкски документа беррига чулоацам цхьан дешаца— тIом чакхбаьнначул тIехьагIарча Европе дIанийсденна доазонаш чIоагIдарца — чулаца гIерт малхбузехьарча пропаганда тоъал доккха дакъа. Из решени, белгтала я а я боккхача лоархIаме. Цхьабакъда ТIеххьарча акта тIа дувцар дуккхача проблемех лаьца барт вIаштIехьбаккхара хьакъехьа да. ХIаьта цу документа тIум я политически, тIема, экономически, культурни гIулакхашта йоагIаш йола керттера итт принцип. Цу документа кулг яздаьча хIара пачхаьалкхено хьакхайкадаьл цун еррига пункташ кхоачашъе ше кийче хилар. Цул совгIа, ТIеххьарча акта тIа белгалдаьд юкъмоттигаш вIаштIехьъяхара лард йоллаш, чIоагIа мацар, кхерамзле, вIаши гIойле йолча тайпара цхьана гулакхаш леладелга Iалашдеш йола дукха соглашенеши маIадаши кхоачашъе торо луш дола нийса наькъаш.

Хельсинке яздаьчоан дийцачоан вIалла тара доацаш дек сел кIезига ховзаш доаца ТIеххьара акт тIакIалтIаяккха гертараша дувцараш. Доазонаш толха ца дарах йола пункт Советски Союза, чIоагIа ка ялара хьисапе тIанийдаяр малхбузехьарча мехкаша ала гIерт уж. ХIанз, йоах цар, яз а ду, СССР «ше дийрхIар кхоачашдаь яьннача» хана, цо Малхбузенна ший чурча гIулакхашта юкъегIортийтарца «юха ка яларца» хьатакха деза шийна ка яларах доагIар. СССР-о из «ка ялара» боарамех тийша хургья, йоах цар, кхохкам кIаьдбара кхелаш. Бокъонца долаш дола хIамаш чIоагIа юхамаччахьа даха гIертилга хиина а Iац из.

КIирдаь хьаувттаю цхьаькха тезис: доазоний статус-кво политически статус-квоца дIакхоачашъе еза. Иштта дувцилга кхетам боацаш да мара кхыча тайпара ала йиш йолаш дац, хIана аьлча моллагIча пачхаьалкхенера политически строй — чурча социально-политически гIулакхех хьахиннар. Цудухьа совещане документо ховдамболлаш соцаду моллагIча пачхаьалкхен чурча гIулакхашта арахьара юкъе гIертилга.

ДIахо, юххера а, совцаш бац уж тайп-тайпара социальни строяш йола пачхаьалкхенаш машаре яхар социальни даькъе машаре яхар санна лархIа гIерташ. Цхьабакъда буржуазнии социалистически идеологеш бе-бе я болхлой классеи капиталистий классеи хьашташ бе-бе долаш санна. Классово-антагонистически идеологешта юкъера къовсам ца хилча барг болаш бац. Цхьабакъда из къовсам диверси, метткIаьлеш, харц хоамаш санна йолча средствашца лоаттабе йиш йолаш а бац.

Вай дийцараш, шеко йоацаш, малхбузехьарча пропагандо дукхагIа лелаеча. ТIеххьарча акта тIа яздаьчули дувцачули чIоагIагIа къердаш йолча положеней цхьа дакъа мара дацар. «Дагадеххача тайпара» дувцаш кхыъ-кхе хIамаш а да — совещане документа хIара пунктах лаьца хIана дац аьнна.

Шеко йоацаш, харцде йиш йоацаш да, Малхбузен мехкашка идей къовсама кердача хьалашка хьежжа гражданашта идеологически обработка яра система белгаларча даькъе хувцаш латташ хилар. Цхьабакъда хIанзэе а белгалдаккханза дардац: хувцаш яр идеологически къовсама цхьа инструментари мара яц, цу къовсама чулоацам хувца ца луш ше болча тайпара бусача метте. Гуччахьа да идеологически диверсей говзагIа, хIиллагIа, къайлагIа йола формаш кийчъе. «Патологически обработка» дифференцированно, интеллигенци, кагирхой, дынах тешараш, юрташка баха нах, къаьст-къаьста къамаш, кхыбараш къаьстта группаш еш хьа а къестабеш.

Цу цхьан хана массаза а санна, къаьстта чIоагIа уйла тIайохийт культура, Iилма, образоване, информаце даькъера бувзамаш, наха юкъера контакташ дегIайоалаяра йоагIаш йолча ТIеххьарча акта положенена, и. кх. дI. ХIанзле а ца хоалаьрг лархIа мегаргдолаш да хаттар: гуманитарни доакъошка цхьана леладеча гIулакхаца дувзаденна декхараш кхоачашдергдий СССР-о? Шеко йоацаш кхоачашдергда, хIана аьлча цу документа кулг яздарца Советски Союзо шийна декхар тIаийцад цун керттера положенеш лоарзагIа ца йоахаш, деррагIа кхоачашъе. ТIайоагIача ханна дикагIа бола тешам цу гIулакха карара ха я. Масала, ховш да, тахан а тIехьа ЮНЕСКО-е баьча маьхагIа, СССР переводной литература арахецара гIулакха хьалхарча моттиге латтилга: Советски Союзе хIара шера арахец 2 эзар совгIа цIи йола доазол дехьарча авторий книжкаш. ТIа-тIа дукхагIа хул туристически путевкаегIа СССР-е ухараши цун доазонел арахьа дIаухараши, дукхагIа хул Iилма-технически культурни обмен. Геттара дика ховш да, бакъдар аьлча, антисоветски тийшача балха пропагандана, къамашта низаш тIалоаттадара, къамашта юкъе моастагIал декхаргдола хьехамаш деча материалашта — СССР Конституцена духьала мел долча хIамашта наIаваш хьаелла СССР-ага йиш йоацилга.

Кхохкам кIаьдбара моастагIийн цар гIончийн ходамболлаш юха а тохаш. Советски Союзен кхыча социалистически мехкашен хьахьокх дунен арене позитивни процессаш кIоаргьяра хьалда гIулакхаш чакхдаха шоаш массаза а кийча хилар. «ХIанз, Европерча кхерамзленнен цхьана гIулакхаш леладаран йола Совещанин хинначул тIехьагIа, — аьлар Л. И. Брежнева Польски вIашагIкхийттача болхлой парте VII съезде ше къамаьл деш, — реальни торонаш я цу наькъагIа дIахо аха. Тхо совещане ТIеххьарча акта хьалда пункташ вахарца деррагIа хьалйизара тIехьа да»

Владимир ГЛАДКОВСКИЙ.
(АПН).

Доазол дехьара

СОЦИАЛИЗМИ МАШАРИ ВlАШАГlА КЪОАСТАДЕ ЙИШ ЙОЛАШ ДАЦ

Доттагlала визитаца вена Москве хиннав ПОРП ЦК Политбюро член, Польски Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гlулакхий министр Стефан Ольшовский. Шин оагlорахьарча юкъмоттига цхьадолча дешаштеи дунеи халкъашта юкъерча проблемаштеи вlаши дагабаьлар уж КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР кхыча мехкашцарча гlулакхий министраца А. А. Громыкоца.

Цlаваха аравалалехьа хьалххагlа АПН корреспондент Ю. Трофимова тlа а нийца, цо даьча массехк хаттара жоп делар Стефан Ольшовске.

— Москве lа яьча переговорех хьахиннаоаш теркал а деш, фу оалалургдар Хьога Советски Союзех Польшаи халкъаша массе оагlорахьара цхьана леладеча гlулакххехи доттагlалахи, хlаьта иштта дlахо уж дегlадахкара торонех а?

— Раьза хинна белгалдаккха мегаргдолаш да пачхьалкхеи общественни вахара ерригача сферашка Советски Союзаи Польшанеи юкъе лела гlулакхаш укх тlеххьарча шерашка къаьстта беркате дегlаиха хилар. Хlаьта из Советски Союза Коммунистически партенеи Польски вlашагlкхийттача болхлой партенеи юкъера вежарашха дола гlулакхаш дикка кlоаргдаларца. КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневи ПОРП ЦК Хьалхара секретарь Эдвард Гереки юкъарчал доашлаш шоаш шинъ кест-каста вlашагlбеттадуш хиларца дувзаденна да.

Кхы а лакхагlча дагlа тlа доалаш айденнад боахама вахара даькъе цхьана леладу гlулакхаш. Толаме дегlаух шин культурана юкъера бувзамаш. Кlоаргlу шинна а мехка общественни, профсоюзни, каттиркой организацешта юкъера, къаьст-къаьстача областашта юкъера бувзамаш. Польски халкъа, социалистически Польшана вlалла дувца хабар а доацаш боккхача лоархlаме да Советий Мехкаца вежарашха шеладу гlулакхаш.

Къаьстта белгалбаккха безам ба са СССР-еи ПНР-еи кхыча мехкашцарча гlулакхий министерстваашта юкъе еча политически консультацей лоархlам. Цу консультацеша новкъостал ду вай шин мехка яр саьна, иштта бlаргчача социалистически содружества а эрахьара политика дикагlа вlаштlехьъяхара. вlашагlъювзара. Цу тайпара вlаштlехьа а дахьа дунеи халкъашта юкъе лелалеча гlулакхаша машара, кхефамалеша, цхьаьга гlулакхаш леладара новкъостал ду.

— Хlанз, КПСС XXV съезд гаргакхаьчача хана, фу оалалургдар Хьога машара Программа кхоачашъяра хьакъе хьа, кхохкам кхы тlа а кlаьлдбара социалистически содружества мехкаша цхьана чаккхоахара гlулакххех, кхохкам кlаьлдбара гlулакх дlахо меллургдоацаш дlаоттадарахи Европе цхьана леладу гlулакхаш дегlадоаладарахи?

— Тахан тешаме ала йиш я вайга — КПСС XXIV съездо хьоттаяь сийлахь-йоккха машара Программа толаме кхоачашъеш я. Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд, шеко йоацаш, советски халкъа, ерригача социалистически содружества вахаре йоккха события, дунеи политике йоккха события хургья. Укх гаргарча шерашка коммунизм хьалъяра декхараш белгал а деш, СССР арахьарча политика керттера лостамаш дегlа а доаладеш, цо кийчъергья уж дерхlараш кхоачашдара тlадерзадаь дунеи халкъашта юкъерча арене чаккхдоахаргдолча гlулакхий дlахора комплексни программа.

Къаьстта уйла тlаяхийта йоагlа, тахан лоархlамегlара декхар — из Хельсинке хиннача ерригача Европа юкъарча совещание ерригa решенеш йизза кхоачашъелга хилар. Социалистически мехкаша дlахо а чаккхйоахаргья из политика, кхы тlа а кхохкам кlаьллургбола гlулакх дерзда, материальни чулоацамца хьалдузаргда из. Социалистически Польша дlахо а хургья Советски Союзацеи вежарашха долча кхыча мехкашцеи, царца вlаштlехьдоахаргда цо шийи гlулакхаш.

(АПН).

ХАЛКЪА ХАЛХАРА АКАДЕМИ

СССР халкъа халхара Пачхьалкхеи академически ансамбло профессиональни хореографически искусстве чlоагlъяьй керда жанр сценически халкъа халхар.

Ансамбла дерригача халхарий организатор, халданза художественни кулгалхо вар уж уттадер Советский Союза халкъа артист, Ленински Паччахьалкхеи премей лаурeат Моисеев Игорь Александрович ва.

Шийи художественно - творчески болх дlаболабаь хьалхара гlа баькхача дийнахьа денз ансамбло дицдалийтад фольклора тlара механически хьа а нийдеш цеш хинна халхарий тайпаш. Халкъа искусство, хореографически иллейи фольклор, халкъа костюм, халкъа быта элементаш, халкъа вахар, истори lома а деш, халкъа халхарий элементаш, художественни наькъаца вlашагlтохаш дегlа а кхувлаш коллективо хьахьокх халхара чулоацам, цунах йистеьпца сценически форма кьаю, хlаьта цу гlулакха профессиональни искусства ерригача творчески ресурсех — драматургех, композицех, халхара техниках, актерски говзалах, композиторен художникеи говзалах пайда а эцаш.

Моисеевий репертуара дарде латтараш Советски Союза халкъий халхараш да. Ансамбла концерташка лекхараш симфонически оркестреи халкъа инструментийн музыка я.

Ансамбла концертии болх дукхагlча даькъе гастролешка ухаш чакхбувл, Советски Союза ерригача республикашкеи шоазткъеи иттиел дукхагlа долча дунеи мехкашкеи хиннай из коллектив.

Советски республикашка, доазол арахьарча мехкашка шийи искусство дlа а хьокхаш, цар вахар, культура, искусство, цу даькъе халхара яр а йолаш, йовз коллектива. Из бахьан долаш ансамбло шерью шийи репертуар, Советски Союза халкъийи доазол арахьарча халкъийи керда халхараш юкъе а кхувлаш.

Советски хореографически искусство дегlайоалаеча доккхий гlулакхаш карагlдаларахи ваьча дийнахьа денз кховзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Социалистически Къахьегама Турпал яха цlи еннай И. А. Моисеевна, Ленина ордени «Марси Гона» яха дошо медали цунна дlа а луш.

СУРТА ТlА: «Эрсий сюита» яха халхар.

В. Савостьяновеи, В. Маслюковеи сурт.

ТАСС фотохроника.

Дега тоам бу искусство

Ленинградски «Дружба» ансамблаи цун солисткаи РСФСР заслуженни артистка Эдита Пьеха концерте кхача гlертараш lалаьмате дукха бар. Хеталора, сенца тlаозгеш цар нах. Бакъда концерте нийсвеннаво из атта кхетадерг долаш дар.

Ансамбло хьекха йоккха концертии программа лакха мах беш тlаийцар грознеецаша, къаьстта безаме — Эдита Пьеха.

Йоккхача профессиональни говзалца даьхар Пьехас дерригa иллеш а.

Ше сцена тlа яьнача хьалхара минуташка денз концерт чакхдаллалца зритеташа буззам болаш, цар дог тохадолийташ, уж тlаозаш, сага хоза мел йолча оамалех, безамах уйла яйташ, дар Э. Пьехас даьха иллеш, даь хинна къамаьл.

СУРТА ТlА: [illegible] я Эдита Пьеха

Р. ЯНДИЕВА.
В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХЬАЖАРО ХЬАХЬЕКХАР

ЧАКХДАЬННАД ЮРТАШКАРЧА КУЛЬТУРА ЦlЕНОШКА ЕРРИГРОССИЙСКИ ХЬАЖАР

●

Юрташкарча культура Цlеной гlулакхаш дареи къахьегамхошта коммунистически кхетам балара даькъера цар лоархlам лакхбареи система эргаяьккха тоаяра хьакъехьарча «КПСС XXIV съезда решенешкара хьадоагlача декхарашка хьежжа дlахо тоадар дукхьа РСФСР культура Министерства коллегеи культура болхлой профсоюза ЦК Президиумои соцам баьбар 1974 шера маера денз 1975 шера декабре кхаччалца юрташкарча культура Цlеной балха Ерригроссийски хьажар чакхдаькха аьнна.

Дlадахача 1974—1975 шерашка Ерригроссийски хьажара юкъедахача вай республика юрташкарча культура Цlеноша дукха болх баьб.

Клубийн Лениниана, тематически сайренаш, производстве хьалха латтарий сайренаш, доттагlалеи къахьегамеи цlейш, керда обрядаш быта юкъехкахьара мероприятеш санна йолча тайп-тайпарча формаехи методехи пайда а эцаш, цу докхачеи чоалханечеи гlулакхашта юкъе шоашкара дакъа лаца гlийртад, хlанз а гlерт юрташкара культура Цlеноаш. Клубийн балха тlа пайданегlа йола форма йолаш юс Лениниана. Цу рубрикана юкъейохийт тематически сайренаш, дагахьара журналаш, выставкаш. Кхаь ноахала сайренаш-вlашагlкхетараш чlоагlа сакъердаме чакхдаьлар Грозненски района Толстов-Юртовски, Гудермесски района Белореченски, Надтеречни района Братски, Наурски района «Авангард» яхача совхозерча, Веденски района Элистанжински юрта культура Цlеношка.

Хоза чакхъяьлар вай партеи халкъеи турпалча дlаяхача хана, Советски Героийцарча Низий исторenеи тlема традицешта хетаяь сайренаш Ведана района Элистанжерча, Шелковской района Дубовскойн Каргалинскии, Грозненски района Толстов-Юртовски, Первомайски, Петропавловски, Гудермесски района Белоречерча, Исти-Сурча, Кошкельдерча юрта культура Цlеношка. Цар темаш — «Турпалаш бовц», «Фронтовикаш, дlайохха орденаш», «Вахар—денал», «Халкъа карагlдаьннача гlулакха сийле».

Юрташкарча культура Цlеноша чlоагlа уйла тlаахийтай атеистически пропаганда. Республикерча дерригача культура Цlеноша атеизма уголокаши кабинеташ, атеистически темана хетадаь плакаташи стендаши кийчъяьй, дын идеологи lилмана дукхьала а марксизмаца-ленинизмаца таргlургlоацаш а хилар хьахьокхаш лекцеш йийшай, беседаш, докладаш, хаттарийи жопийи сайренаш, тематически сайренаш яьй, устни журналаш дийшад. Чакхйоахача мероприятей тематика укх тайпара я: «Ленини дын», «lилма, дын, саг», «Мархех доала зулам малагlа да», «Ислами кхалсаги», «Лоамаи кхалсаг — коммунизм хьалъер», «Дынах дола бакъдар», «Кагирхойи атеизми», «Дын тамашаш lилмаи законаш». Уж ерригa мероприятеш чакхъяхай Гудермесски, Грозненски, Ведeнски, Ножай-Юртовски, Шелковской, Наурски районий юрташкарча культура Цlеношка.

КПСС XXIV съездо белгалдаьккхад, къахьегамца керда, коммунистически гlулакх хургдолаш советски нах хьалкхебелга парте беча идеологически балха тlа хьалхарчарех цхьа моттиг дlалоацаш хилар. Парте из дlадехар кхоачаш а деш, юрташкарча культура Цlеной болхлоша дикка тоабаьб къахьегам дукхабезаргболаш нах хьалкхебара болх. Республикерча дукхагlа долча юрта культура Цlеношка хьажар долча юкъагlа кийч а дир, керда а даьхар районо, колхозо, совхозо, предприяте IX-ча пятилетке сендухьа къовсам лоаттабаьб дувцаш дола плакаташ, стендаш, выставкаш, диаграммаш. Юрташкарча культура Цlеной болх производствоца айхха бувзаш йола мероприятеш чакхъяьхай. Цу деша хетаяь яр «Цар къахьегам—денал», «Пятилеткера вай къахьегам», «Коммунизмагахьа бухь билла долх вай», «Хоастам хилба ялат кхедерий кулгашта», «Юрта къонал» яхаш темаш а йолаш йийша лекцеш. «Ялаташ кхедер — ворххlа даьх денз хьайоагlа професси», «Къахьегамах доал тlехьеи ираз», «Боарам боацаш чlоагlа къахьегам дукха безараштa мара ягlац коммунизм», «Хоастам хилба хьайбаш леладорий къахьегама» яха тематически сайренаш яьй Шелковской, Грозненски, Гудермесски, Ножай-Юртовски, кхыча районий юрташкарча культура Цlеношка.

Советски наьха марксистско-ленински мировоззрени дlахо вlаштlехьъяккхар дукхьа лоаттабеча къовсаме боккхача лоархlаме да керда советски цlейш, обрядаш, традицеш дlайоаржаяри быта юкъехкахьари. Керда обрядаши цlейши юкъехкахьара гlулакха белгалара опыт loаяьй вай республике. Масала, Грозненски района Петропавловски, Первомайски юртий культура Цlеноша эггара хьалхарча цlови цlей дездаьд. Сунженски района Серноводски, Ассиновски, Нестеровски, Гудермесски района Исти-Суйски, Кошкельдински, Назрановски района Жlайрахьарча, Тlой-Юртарча, Аьлти Юртарча культура Цlеношка каст-каста белгалдаьхад саг йоалаяр, керда lодаь бераш дlаядар, паспорташ, комсомольски билеташ дlададалар, улиций цlейш, ахархошта юкъе вахар, механизаторий, баьцадаараш леладерий, тхьамка леладерий деноаш, кхыдараш.

Правови кхетам балар — коммунистически кхетам балара системе керттера дакъа. Кхувш йоагlача тlехьеи правови кхетам лакха ца хилча вlаштlехьдаргдац пунна коммунистически кхетам лулга. Юстице органашца цхьана «Массанена а хlаранена а доагlаш да закон», «Советски гражданина бокъонаши декхараши», «Гражданин хила декхарийла ва» яхаш темаш а йолаш устни журналаши тематически сайренаши яьй.

Хьажара итогашка хьокхамаш эггара дикагlа да: Шелковской района Дубовской, Бороздиновски, Ново - Щедрински (директораш нн. М. И. Кочетков, Л. Н. Крылевская, Г. И. Агафоночкин); Грозненски района Первомайски, Петропавловски, Пригородни, Толстов-Юртовски (директораш нн. Э. П. Веткина, А. Д. Сидоров, С. Х. Саломанов, З. Салтаев); Веденски района Элистанжерча, Гунерча (директораш нн. А. Актиев, М. А. Музаев); Сунженски района Троицки, Ассиновски, Серноводски, (директораш нн. А. Р. Вашилов, Э. Альмурзаева); Советски района А. Шериповерча, Памятойрча (директораш нн. Х. Тенишев, М. Мустафаева); Урус - Мартановски района Гlойтарча (директор нов. У. Магомадов); Малгобекски района Соагlапчарча, Вознесенскерча (директораш нн. Е. Э. Коригова, М. Н. Мытарева) юрташкарча культура Цlеной.

Хьажаре дакъа лоацаш хиннача 173 юртарча культура Цlенах 19 да «Тlехдика болх бу культура Цlа» яха цlи йолаш.

1974—1975 шерашка хиннача хьажаре социалистически яхьера хьокхамаш дика хиларах культура Министерства Коллегеи культура болхлой профсоюза обкома Президиумои яьча решенегlа «Тlехдика болх бу культура Цlа» яха цlи еннай Гудермесски района Кошкельдински, Сунженски района Троицки, Шалински района Курчалоевски, Шелковской района Бороздиновски, Грозненски района Толстов-Юртовски, Наурски района «50 лет Октября» юрташкарча культура Цlеношта; 1974 шера карара кара тела цlе байракх еннай Шелковской района Дубовской культура Цlена. 1975 шера — цу районерча Ново - Щедрински культура Цlена.

Цхьабакъда, Ачхой - Мартановски, Урус - Мартановски, Шалински, Советски районий) культура отделий цхьабола заведующеши районни хьажара комиссеши цlенхаштта хьежаяц хьажаро дlадехараш кхоачашдара дешага. Цудухьа хьажара итогашкара хьокхамаш цу районашка лоха а да.

А.-Х. БЕРСАНОВ,
юрташкарча культура Цlеной хьажар чакхдаккхара йолча республикански комиссе председатела заместитель.

САТИРИЧЕСКИ МИIИНГ

ЧАРХАШ КХЕСТ— АХЧО КИСАШ ДУЗ

Даба: дукха ха йоацаш Назрановски «Электроинструмент» заводе нийсвелар со. Сайрийна пхи сахьат даьнна, боад къовлалуш латташ ха яр из. Цхьа тамашийна хlама бlаргадайра сона [illegible].

Iаба: Хlанз фу дувца воаллеш хьо, миччахьа ваха а цхьаннахьа хьо вахача цхьа кердадар доацаш вагlац хьо, дувцал Даба, аз ладувгl хьога. Доккха са даькхар Дабас. Ма тамаш йолаш саг ва хьо, хlама хьа. ода а дийя из дийна па воалаш са лакс кхоачаду Iа.

Даба: Балхара йисте а баьнна болхлой цlаболха ха яр из. Цхьатар завода коа наlарашка хьевттар Наьсар-Керте, Экажкъонгий-Юрта, Iаьлий-Юрта, Сурхотlа кхычахьа болхлой нийца яха еза Назрановски АТП автобусаш.

Iаба: Саг пецвала хlама из-м дац, Iа сенах тамаш яьй сона-м хац.

Даба: Юкъе ца ийккхача-м lергвац Iа вургвале а, цхьан минута сабар де сатем беце хьа, дlадийце валийтал со, тlаккха ховргда хьона со дувца гlертар фуд.

Iаба: бехк ма баккхалахь, Даба, аз ладувгl хьога.

Даба: Наьсар-Кертеи Экажкъонгий-Юртеи баха нах а нийца йодача автобуса тlа нийсавелар со. тlаьк аьнна хьалийзар автобус, хlаьта а цу чу вlалла нах боацаш санна ше тlехьара тlа а тетташ нах автобуса чу хьалчубоахаш вар автобуса водитель.

Iаба: ше цlабугача нахах саг юхевисар кхераш хьувзаш хиннав-кх шофер, Iа дувцачох бакъахьареи шийна тlабилла болх цlена кхоачашбе гlерташи саг хиннав из.

Даба: къамаьла юкъе ца ийккхача-м lергвац. Со а даьра вар, Iаба, из иштта саг хеташ. Цхьабакъда из наьха гlулакха хьувзаш хиццавацар. Тlаьк аьнна шийи автобус наьах хьалйизача врахьа латтача наха новкъостал деш наlараш дlа а къайла даьллар цо ше тlавагlа автобус.

Iаба: Тlаккха фу хилар цунах? Наьха дукха хьувзаш хиццавацар из хlана ях Iа?

Даба: [illegible] автобоахама юхе кхаьчача цlаьхха соцайир автобус. Автобус сов йизза йолаш халла хьайийлар наlараш. Тlаккха цlогlа детта волавелар: «Хьалтаlал, новкъостий, цхьа ткъаьх саг хьалтlахоавергвар вай» яхаш. Хьал кавша воалача тха дай букъ тlа lа па ховшабой, укхаза хьалтlаха моттиг-м яц царна, — аьлар автобуса чу тоlаваь воаллача цхьанне, йиш хаьлача санна узам а баь.

Iаба: хlанз Iа дувцачох-м хьамча хинна хила езаш я из автобус.

Даба: Яцар даьра из хlамча-м, ахча дукха дезаро коргагlаьккха хьувзаш шофер вар-кх.

Iаба: Хlанз Iа фу ахча дувц, служебни автобус яц из?

Даба: Служебни автобус-м ма-яр из... Шофера шийна долча гlулакха шортта шай-кай йоаккхаш лелаш автобус я-кх.

Iаба: служебни автобуса водитела даха йиш-йий ахча?

Даба: Цун уж бокъонаш я е яц хац сона. Цхьабакъда Наьсар-Керте хьа ма-кхаьччингехьа, гаьна-гарга водаш хиларга хьежжа цхьаннена дlалуш билет а доацаш 10, 15, 20 кепиг хlаранегара хьавцаш чакхваьлар из автобуса чу гlолла. Селла йизача № 40-08 ЧИГ йолча автобуса чурча наха юкъе гlолла чаккхвоалаш шийна хулаш йолча халонах шек волаш вацар шофер. Шай-кай хьакховдадел яхаш хьаийдеча ахчо ши киса дез ме ду юхь тlа велар дувлар водитела.

Iаба: вокх автобусашца лелача болхлоша шоаш балхара цlабугарг иштта ахча тел-теш водителашта?

Даба: Даьра тел.

Iаба: Малав-теш иштта шоай лоlамагlа автобусаш лелае водителашта бокъо еннар, хьалуш билеташ а доацаш цар дlанийдеш дола ахча мича дода-теш?

Даба: Из хаьттача бакъахьа да Назрановски АТП Нохч-Гlалгlай транспортни управлене кулгалхошка.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЦlЕНОШКА ХИЙ ЧУХЬИЙДДАД

Iуйре. Болх дlаболабалехьа Ленина цlерагlча улицагlа нийсаза вlаштlара дaь цlеноаш хьалдеча СМУ-8 участка воккхагlволча прораба Богатырев Абукара пятиминутка йир гlишлошъерашца.

— Иттлагlа пятилетка — дикалеи эффективностеи пятилетка я, по дlадех хlаранегара, берригача гlишлошъерашкара дикагlа болх белга, гlишлой - монтажни балхий эффективность лаккхъелга, брак йоацаш къахьегилга, — аьлар болхлошка Абукара. Къаьстта цу гlулакха теркам тlабахийтар а дийхар.

Чакхъяьлар пятиминутка. Отделочникаш, плотникаш шоай участкашка дlабахар. Массехк минут ялалехьа участка кулгалхой болча шахьа а ваха вена чуийккхар плотникий бригадирех цаl.

— Хьажалаш пхи минут кьалха вай дийцачох фу хулаш латт, — йоахар цо къургаш а деш.

— Фуй цига хиннар?

— Оаха массехк дийнахьа мел баь болх байнаб-кх, из да-кх цига хиннар.

— Миштта байцаб, тхо кхеташ дац Iа дувцачох? — цецбаьлар прорабаш Богатырсви Ивановн.

— Эрмиш Виктор Саламонович керте латтача «Кавсантехмонтаж» болхлоша сантехнически балхаш брак йолаш дарах хила баха кхера санна дайнад массехк дийнахьа оаха паркет юллаш хьийга къа. Плотникий, паркет йиллара, отделочни балхаш чакх а даьна хоза кийчъяь кlопилгаш санна кийчъяьча квартирашка хий чух-ьийддад. Хиво естаяь паркет наха ларма чура урагlкхувсаш санна вlашагl а ювлаш урагlъухаш латт.

Цун къамаьл чакхдалалехьа оарцдоахаш вена участка кулгалхой болча хьакхаьчар отделочникий бригадир а. Отделочникий болх бовш латт аьнна lокада волавелар из а. Квартирашка чухьийддача дlайхача хих хьагlеттача lаьнарах цхьан пlелгаца штукатуркана гlоа тlайиллай, — йоахар цо.

— Иштта дlайолаяьй-кх сантехмонтажникаша дикала пятилетка, — аьлар доккха са а даьккхаа участка воккхагlволча прораба нов. Богатырева. — Хlаране шийна тlалатта бехктокхам кхета ца беш хилча хулаш дар да-кх из. Цу гlулакха сиха оарцагlбаьхар генподрядчикаша - гlишлошъераша сантехмонтажникаш.

Укхаза хьалкхашка отт укх тайпара массехк хаттар: мел зе хиннад - теш паччахьалкхенна а генподрядчикашта а сантехмонтажникаша брак ярах? Хьан чотах дlатакха деза - теш из?

Хинна зе доккха да. 800 квадратни метр йола паркет хьалъяьннай, гlоа тlа а йилла кlай зиза техача санна латт квартирий пенаш, lалегаш латт штукатурка. Духхьала хьалъяьнна паркет юха дlатохара дlаяхийта еза столярий 180 сагата-ди балха ха. Паркет lотохарга цlагlоргда 14560 совгlа сом. Из зе хьан то кхаргда ховргда-кх «Кавсантехмонтаж» кулгалхошка хаьттача.

Иштта брак еш сантехнически балхаш чакхдаьхад цар Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управлене СМУ-1 болхлоша Минутке хьалдаьча шийттаза вlаштlара даьча цlагlеи Ленина цlерагlарча пхезза вlаштlара даьча цlагlеи. Иштта хий чухьийдда тlоададаьд цу цlеной пенаш а.

Б. КОСТОЕВ.

Тахани кхоанеи хургда

7 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 14.00. «СССР халкъа вахара хьал лакхдалар» — лекци. 18.30 «Глобус» яха кинолекторий. lилма-популярни фильмаш хьокхар. 19.00. Кагирхой салаlара сайре. 19.15. Болх бу шозлагlа фильмаш хьокхача кинотеатро.

Химикий культура Дворец. 10.00 Болх беш я Сергей Тюленина цlерагlара клуб. Къонача турпалашта-антифашисташта хетаяь беседа. 12.00 Советски Эскарах йола стихаши иллеши lомадар. 17.00 Духовой оркестра концерт. 17.30 Юридически консультаци. 18.00. Кердача художественни литература обзор.

Н. К. Крупске цlерагlара культура Дворец. 14.00. Читальни зал. «КПСС XXV съезда даха ма-доагlара накъагlоргда!» — литературага гуччахьа хьажар. 16.00. Книжкай выставка обзор. «И. Д. Сытин — эрсий книгоиздатель ваь 125 шу дизар». 19.00. Кагирхой салаlара сайре.

Пролетбата цlерагlара культура Цlа. 14.00. Болх беш я «Орленок» яха клуб. «Тхо — Советски мехка пионераш» да яха утренник. 17.00. Болх беш я «Орбита» яха кинолекторий. Документальни фильмаш хьокхар. 18.00. «Коммунисташ — хьалха» яха КПСС XXV съезда хетаяь кинофестиваль. Кагирхой салаlара сайре.

«Красный молот» завода культура Цlа. 17.00. Садоводий-любителий клуба заседани. 17.30. «Красный молот» завода кагирхой салаlара сайре.

Просвещене болхлочун Цlа. 11.00. Педагогически къахьегама ветераний клуб. Лекторий «XXV съезда накъадолхаш». Дунеи халкъашта юкъерча хьалах йола лекци. 19.00. Театр дезарий клуб. Кагирхой халкъа театра спектакль — Мольер «Скапена гlулакхаш».

8 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 9.00 — 11.00. Болх беш да «Заманхо» яха бераштеи кхеетараштеи дола кинотеатр. 12.00. Концерт-загадка «Эггара хозагlдолчун дунеи тlа». 16.00. Юридически консультаци. Из ю адвоката Л. Волкова. 18.30. Кинолекторий «Глобус». lилма-популярни фильмаш хьокхар. 19.00. Кагирхой салаlара сайре. 19.15. Болх беш да шозлагlа хьокхача фильмай кинотеатр.

Химикий культура Дворец. 9.00. Болх беш я шахматаш езарий клуб. Задачаши этюдаши къестаяр. 12.00 Пийллача наlарий Ди. Творчески коллективаша шоай занятешка хьех. 15.00. Кинофестиваль «КПСС XXV съезда даха ма-доагlара накъагlоргда». 19.00. Химкомбината къахьегамхой салаlара сайре.

Н. К. Крупске цlерагlара культура Дворец. 10.00. Болх беш да «Юный ленинец» яха берий кинотеатр. 12.00. Литературни викторина. 19.00. Кагирхой салаlара сайре. ВИА «Голубой экспресс» я локхаш.

Пролетбата цlерагlара культура Цlа. 10.00. «Октябренок» яха клуб. Дикагlа дола сурт яздара конкурс. 11.00. Болх беш да «Чебурашка» яха кинотеатр. 17.00. «1976—1980 шерашка. СССР халкъа боахам дегlабоалабара керттера лостамаш» яха беседа. 18.00. «Коммунисташ — хьалха» яха КПСС XXV съезда хетаяь кинофестиваль. 19.00. Кагирхой салаlара сайре.

«Красный молот» завода культура Цlа. 10.30. Къонача юриста школа хьеаллар. 12.00. Болх беш да «Космонавты» яха берий кинотеатр. 14.00. Художественни лепка берий студера заняти. 17.30. Х. Нурадилова цlерагlча театра артисташ районе бахача нахаца вlашагlкхетар.

Просвещене болхлочун Цlа. 15.00. Школьникашта йола кинолекторий. «КПСС XXV съезда даха ма-доагlара накъагlоргда!» яха беседа. Кинофильм хьокхар.

«ТЕРЕКА» КОМАНДАЦА ВlАШАГlКХЕТАР

Укх деноша В. И. Ленина цlерагlарча культура Двореце спорт езаш барий «Терек» команда футболисташа вlашагlкхетар сайре хилар. Дукхача предприятей, учреждений болхлоша, гlулакххерча наха, дешара заведеней студенташа, республика партийни советски организацей викалаша тlаьк аьнна хьалйизаяр зал.

Сайре хьайийлар НГlАССР-а Министрий Советерча физкультуран спортеи республикански комитета председатела Б. О. Гайсанова. Гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир «Терек» команда воккхагlволча тренера Ю. М. Дьяченкос. Цо дийцар дlаяхача сезоне нийсъенна хиннача, шоаш лоархlабаьча халонех.

Болельщикий цlерагlа къамаьл дир «Автоспецоборудование» завода сварщикий бригадиро В. Турапина, Ленина цlерагlарча ГНПЗ завода оператора В. Конарева, комсомола Грозненски горкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева.

«Терека» капитана А. Михеевеи защитника Е. Желябовскеи гулбеннарашта дош делар 1976 шера сезоне а республика болельщикий дага латтараш кхоачаш дара а цхьоалагlча лиге чlоагlбалара а футболисташа низ кхоберг ца хиларах.

НГlАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретара Н. Я. Правеньке lоайийшар НГlАССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо «Терек» командана Сийлеи Грамота ялар дола Указ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10— Iуйранара гимнастика. 9.3 — Абвгдейка. 10.00 — Шоана, дай-ноаной. 10.30— «Iуйранара почта», яха музыкальни программа. 11.00 — «Художникех дола дувцараш». СССР халкъа художник Е. Кибрик. 11.30 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка. Инсбрукера передача. 14.00 — «Iалами саги». 14.30 — Ф. Шопен. Концерт. 14.55 — Унахцlено». lилма-популярни программа. 15.40 — Музыкальни вахарера кердадараш. Ленинградера передача. 16.10 — «Буровой гlулакхий мастер» яхача телевизионни фильма премьера. 16.40 — Хьайбай дунеи чу. 17.40 — Телевизионни художественни фильм. 19.20 — Кердадараш. 19.35 — Телевизионни художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Илли оал Иорданка Христовас (Болгари). 22.00 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка.

II ПРОГРАММА

14.30 — «Пассажир» яха телевизионни фильм. 15.10 — Сцена мастерашца вlашагlкхетар. Иванов-Крамской. 16.05 — «Юнкорех йола беседа».

8 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Зарядке дlаотта. 9.30—Будильник. 10.00— «Советски Союза гlулакх деш ва». 11.00 — Телевизионни документальни фильм. 12.05 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка. 14.00 — «Юртара сахьат». 15.00 — Наставника телевизионни университет. «Заводи дезали». 15.30 — «Парте планаш — халкъа планаш». 15.40 — «Лакхале» яха художественни фильм. 17.15 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка. Хоккей. СССР—ПНР. 3-гlа период Инсбрукера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Телевизионни документальни фильм. 18.45 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка. Инсбрукера передача. 20.00 — Киноникъбарий клуб 21.00— «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Музыкальни абонемент». 22.00 — XII-ча Iан олимпийски ловзарашка. Инсбрукера трансляци 1. Дневник, 2. Хоккей. СССР—США.

II ПРОГРАММА

15.00 — Музыкальни киоск. 15.30— Къона ленинец. Пионераштеи дешархоштеи дола тележурнал. 15.55 Съездал хьалхарча социалистически яхье хьалха латтараштa. Н. Анисимова цlерагlча завода коллектива хетадаь концерт. 16.25 — Документальни фильм. 16.40 — Фильм-концерт. 17.30 — «Дlаходедар» яха художественни фильм.

РАДИО

7 февраль

6.30 — «Юртара вахар». КПСС XXV съезда накъадолхаш. Пятилетка — хlаране гlулакх (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск. 8.55 — Ашараш. 14.20 — «Белхий» яха С. Бадуева сатирически дувцар. 14.40 — Музыкальни передача. 15.15 — «Трасса тlа» яха Сущинске дувцар (гlалгlай меттала). 15.40 — Нохч-Гlалгlайчеи спортивни вахар. 16.00 — Музыкальни передача (нохчий меттала).

8 февраль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.10 — «Салоlаме минуташ» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.15 — «Цlе сийгаш» (гlалгlай меттала). 15.45 — Социалистически яхьа инициатораш болча. 16.00 — Кlирандеи музыкальни программа. 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 18.30 — Иллеца доттагlал дараштa (гlалгlай меттала)

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллеи Грознеи кхаьла а йолаш, цхьаццайолча моттигашка кlезиг-дукха йоачан а йолаш, ша а билла, къилбаседа-малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чlоагlа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гlолла 3 градус шелалгара 2 градус йовхалга кхоачаш Грозне 0 градус гаргга хилеи тарлу. Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка лоа а делхаш, дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чlоагlа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 7 — 12, деноша — 1 — 6 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деноша

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковске, 92. Маяковского, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Заказ № 1008.